

Til
Naturstyrelsen
Gjøddinggård, Førstballevej 2
7183 Randbøl

Landskab og Skov
J.nr. 2021 - 10297
Ref. Niebj
Den 20. maj 2022

Afgørelse om, at etablering af Naturnationalpark Gribskov ikke er omfattet af krav om miljøvurdering

Miljøstyrelsen har den 29. april 2021 modtaget jeres ansøgning via Gribskov og Hillerød Kommune om etableringen af Naturnationalpark Gribskov.

Afgørelse

Miljøstyrelsen har på baggrund af en screening vurderet, at projektet ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter § 21 i miljøvurderingsloven¹.

Afgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennemgå en miljøvurderingsproces. Bygherre har ansvar for at indhente eventuelle nødvendige tilladelser og dispensationer for at realisere projektet.

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som er beskrevet i ansøgningen og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, som er gældende på screeningstidspunktet.

Hvis projektet ændres, er bygherre forpligtet til at ansøge igen med henblik på at få afgjort om ændringen er omfattet af krav om miljøvurdering.

Afgørelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, jf. miljøvurderingslovens § 39.

Sagens oplysninger

Ansøgningen er indgivet i henhold til § 18 i miljøvurderingsloven. Ansøgningen er fremsendt til Miljøstyrelsen, som varetager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser for anlægget, jf. § 3, stk. 1, nr. 1, i miljøvurderingsbekendtgørelsen², da staten er bygherre. Bygherres ansøgning er vedlagt som bilag 1, mens projektbeskrivelsen fremgår af bilag 2, væsentlighedsvurderingen af bilag 3, notat om nitrat af bilag 4 og høringssvar af bilag 5.

¹ LBK nr. 1976 af 27/10/2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

² BEK nr 1376 af 21/06/2021 Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter

Projektet er omfattet af bilag 2, 10g i miljøvurderingsloven: Dæmninger og andre anlæg til opstuvning eller varig oplagring af vand (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1) samt 10f: Anlæg af vandveje, som ikke er omfattet af bilag 1, kanalbygning og regulering af vandløb.

Indledning og baggrund for projektet

Den 19. juni 2020 blev aftalen ”Naternationalparker og mere natur på land og i havet” indgået mellem regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet.

Hovedformålet med naternationalparkerne er at styrke områdernes natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af større sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Herved tilstræbes så vidt muligt naturlige økosystemer. Naternationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder.

Naternationalpark Gribskov etableres som en af de to første naternationalparker i Danmark. Nationalparken Gribskov omfatter genskabelse af 33 vådområder med naturlig hydrologi, som varierer mellem ca. 0,1 ha og op til ca. 6 ha. Miljøstyrelsen har vurderet, at selvom der ikke er hydrologisk forbindelse mellem alle vådområdeprojekterne, er alle vådområdeprojekterne en del af det samlede konkrete projekt for at genskabe et større sammenhængende naturområde – Naternationalpark Gribskov.

Denne screening behandler derfor projekterne om genopretningen af naturlig hydrologi samlet og i sammenhæng med de øvrige projekttiltag for Naternationalpark Gribskov.

Projektbeskrivelse

Naternationalparken har et areal på 1300 ha og er beliggende i hhv. Gribskov Kommune og Hillerød Kommune (figur 1).

Figur 1 – Geografisk placering af Natternationalpark Gribskov.

Mod nord afgrænses området af Frederiksværksvej, mod vest af Gribskovbanen. Mod syd afgrænses området af Kildeportvej og mod øst af Gillelejevej. Natternationalparken har til formål at bidrage til at styrke naturen og biodiversiteten i Danmark. Målet er at opnå et økosystem med naturlige processer og dynamikker og minimal grad af forvaltning.

Etablering af natternationalparken omfatter følgende aktiviteter:

- 1) Etablering af hegn omkring natternationalparken
- 2) Biodiversitetsfremmende tiltag
- 3) Genopretning af naturlig hydrologi
- 4) Udsætning af store planteædende pattedyr
- 5) Etablering af friluftsfaciliteter, herunder stier og veje

1) Etablering af hegn omkring natternationalparken

Der etableres et 2,5 m højt hegn omkring natternationalparken. Hegnet er et vildthegn af stål og med træpæle. Træpælene er afbarkede pæle af akacie- eller robinietræ (FSC/PEFC certificerede). Længden af pælene er ca. 4 m og diameteren 14-17 cm. Træpælene tilpasses terræn og sættes med en afstand på ca. 5 m mellem mellempælene. Hegnet etableres med henblik på at holde græssende krondyr, sikaer, dådyr, rådyr, stude og elge inde i parken og på den måde sikre et naturligt ekstensivt græsningstryk i området. Fugle, insekter og mindre pattedyr kan frit

passere hegnet, som ikke fastgøres til jordoverfladen. I hegnet vil der være 40 vildtpassager, bl.a. i form af mindre "porte" placeret ved eksisterende og kendte vildtveksler i terrænet. Hvor hegnet 53 steder krydser grøfter, vil der ingen ændringer ske af grøften, idet krydsningen sker ved eksisterende underføring under vej/spor, eller hvor grøften fremadrettet skal fungere som vildtpassage under hegnet. Der er udarbejdet en særskilt ansøgning til kommunerne om dispensation til rørlægning af et stræk på 3-5 m grøfter ved i alt 30 grøfter.

Opsætningen af hegnet finder sted i 4-5 m bredt tracé. Rydning af hegnstracéet forventes at have en samlet varighed på 2 måneder og selve hegnsofsætningen vil have en varighed på 3-4 måneder. Naturstyrelsen anfører i deres væsentlighedsvurdering, at hvor det er muligt, vil rydning af tracé og opsætning af hegn finde sted samtidigt. På visse strækninger vil der være behov for først at rydde tracé og efterfølgende opsætte hegn. På det enkelte stræk vil der således være tale om, at der arbejdes af to omgange med hhv. rydning og opsætning af hegn. Hver arbejdsproces vil på det enkelte sted være af op til en uges varighed, men oftest kun 1-2 dage.

Anlægsfasen

Mindre træer fældes med skovningsmaskine, mens større træer og træer, som er placeret, så de indebærer en risiko ift. skovveje eller jernbanen, fældes motormanuelt. Træer med spættehuller eller hulheder efterlades (stående) i tracéet. Træstubbe knuses ned til terræn.

Hegnet placeres forskudt i tracéet, således at traktor (med hegnsruller og pælenedrammer) kan køre i tracéet "på hegnets inderside". Efter hegnets etablering bibeholdes transportlinjen på hegnets inderside (hvor terrænet tillader det) til det løbende tilsyn med hegnet. Transportsporet bliver uden belægning eller befæstning og vil alene skulle sikre passage for ATV/4WD.

Pælene håndteres maskinelt (pga. størrelse og vægt), og nedrammes med en traktormonteret pælenedrammer. Det skønnes, at kun en ganske lille andel af pælene vil skulle graves ned. På en række steder er terrænet særligt blødt eller vådt. På et samlet stræk på ca. 1 km vil der her blive anvendt lettere grej og/eller køreplader.

Uanset brug af lettere grej og køreplader vil kørsel med traktor mv. i hegnstraceen give en forstyrrelse af den/de øverste jordbundshorisonter. Forstyrrelse af jordbunden vil være begrænset til selve hegnstraceen.

På baggrund af valg af materiale til hegnets og deraf dets robusthed, er det vurderet, at en strømførende tråd på indersiden af hegnet ikke vil være nødvendig. Såfremt det skulle vise sig, at dyrenes pelspleje på hegnet er problematisk i naturnationalparken, vil der kunne eftermonteres eltråd.

Driftsfasen

Materialevalget i hegn og pæle giver hegnet en forventelig levetid på 15-20 år. Der vil skulle ske et løbende tilsyn med hegnet for at sikre, at det er tæt. Tilsynet med hegnet vil primært ske fra transportlinjen langs hegnet, som vil være farbar med ATV eller 4WD. Der forventes tilsyn med hegnet min. 1-2 gange per måned.

Hyppigere i perioder med eksempelvis meget blæst/stormfald eller perioder, hvor der er dyrevelfærdsbehov, som kræver særlig opmærksomhed på hegnslinjen. I forbindelse med tilsynet vil evt. huller i hegnet skulle repareres, ligesom der forventeligt vil ske udskiftninger af enkelte hegnpæle undervejs i hegnets levetid. For at sikre fremkommeligheden i transportlinjen vil der blive nedskåret evt. træopvækst.

BOMA

Foruden hegnet omkring naturnationalparken etableres en særlig hegning (BOMA) til brug ved udsætning og evt. indfangning af dyrene, som er blevet sat ud i området. Der er særskilt ansøgt om landzonetilladelse til BOMA'en hos kommunen.

BOMA'en planlægges opsat forud for modtagelsen af elge til udsætning i efteråret. Opsætningen ventes at have en varighed på 1-2 måneder.

2) Biodiversitetsfremmende tiltag

Formålet med de biodiversitetsfremmende tiltag er naturgenopretning, som betyder at potentialet for udvikling af biodiversiteten øges, og præget af hidtidig forstlig drift udviskes, så en vildere og mere naturlig skov kan få lov at udvikle sig. Tiltagene fremmer udviklingen af processerne, som uden genopretningstiltagene ville kunne vare 50-100-150 år. Tiltagene følger Naturstyrelsens retningslinjer for forvaltning af urørt skov. Store dele af Gribskov er allerede i dag udlagt som urørt skov, herunder området hvori naturnationalparken skal etableres.

Biodiversitetsfremmende tiltag omfatter strukturfældninger, veteranisering af træer, fældning af oversøiske træarter og ikke hjemmehørende europæiske træarter, håndtering af invasive arter, samt biodiversitetsplantninger. Strukturfældningerne bliver gennemført over 2 vintre/skovningssæsoner, så der kan tages de fornødne hensyn til bl.a. vejrlig.

Strukturfældningerne vil give en kortvarig forstyrrelse af bevoksningerne i forbindelse med og lige efter fældningsindgrebet. Fældninger forventes at have en varighed på 1-2 dage per hektar og vil bl.a. medføre etablering af lysbassiner af en størrelse på 0,1-0,5 ha.

Ved veteranisering af træer laves der bevidste skader på stående, levende løvtræer, som skaber mulighed for langsom nedbrydning, og som derved medvirker til at accelerere forekomsten af dødt ved i naturnationalparken. Veteranisering kan foretages på flere måder. I Gribskov bruges bl.a. basal brænding, beskadigelse af barken (hel eller delvis ringning eller i partier) og savning/skæring af hulheder. Desuden fældes træer, der efterlades som dødt ved (ca. 25 m³ per ha). Veteranisering i løvtræbevoksningerne finder sted som led i den eksisterende naturnære skovdrift i området i dag. Tiltagene vil fortsætte som led i etablering af naturnationalparken. Der er tale om små indgreb, der foretages med motorsav, og som giver en kortvarig (få timer) lokaliseret forstyrrelse. Veteraniseringerne planlægges færdiggjort inden for det første år efter etablering af naturnationalparken. Ældre rødgranbevoksninger (28 ha) bevares uden hugst, mens en række homogene yngre rødgranbevoksninger i kanten af lysåbne områder tyndes kraftigt eller ryddes for at øge omfanget af lysåbne områder i

naturnationalparken. I de øvrige yngre rødgranbevoksninger gennemføres strukturfældninger.

Der vil som led i disse tiltag desuden ske lysstilling af værdifulde veterantræer.

Der planlægges biodiversitetsplantninger i form af etablering af 25 små plantninger (0,1-0,25 ha) med hjemmehørende blomstrende og tornede buske og en kerne af eg. Plantningerne skal ses som en langsigtet frøkilde til spredning over hele skoven.

Bekæmpelse af invasive arter har fundet sted i området op til i dag. Naturstyrelsen oplyser i væsentlighedsvurderingen, at indsatsen mod invasive arter (især japansk pileurt) fortsætter også efter åbningen af naturnationalparken i nødvendigt omfang. Der kendes to små bestande af japansk pileurt. Bestandene påregnes løbende bekæmpet ved udlægning af fiberdug på de konkrete forekomster i perioder på op til 5 år. Der findes forekomster af gyldenris i naturnationalparken. Udviklingen af disse bestande følges, men det er forventningen, at et øget græsningstryk vil betyde, at bekæmpelse ikke er nødvendig.

Andelen af rødgran i området vil desuden blive reduceret. Bl.a. planlægges en række homogene yngre rødgranbevoksninger i kanten af lysåbne områder tyndet kraftigt eller helt ryddet for at øge omfanget af lysåbne områder i naturnationalparken. De øvrige rødgranbevoksninger tyndes med strukturfældninger. Der vil i øvrigt være fokus på at reducere arealet med lærk. Ældre lærkebevoksninger tyndes kraftigt, og for at skabe gode forhold for at hjemmehørende træarter som bøg, eg og birk kan indfinde sig med tiden.

3) Genopretning af naturlig hydrologi

I alt forventes arealet med naturlig hydrologi i naturnationalparken øget med 33 nye vådområder svarende til ca. 38 ha. Hovedparten af de nye vådområder ligger på lavbundsarealer, som blev tilplantet med rødgran efter stormfaldene i begyndelsen af 1980'erne. Historiske kilder og kortmaterialer indikerer, at omfanget af vådområder i Gribskov har været væsentligt højere end i dag – og har udgjort måske 20-25 % af arealet. Gribskov blev intensivt grøftet som led i træproduktionen og lavpunktet var omkring 1990, hvor kun få procent af vådområderne var tilbage. En langsigtet genopretning har sidenhen øget omfanget af vådområder. De 33 nye områder med naturlig hydrologi varierer mellem ca. 0,1 ha og op til næsten 6 ha for det største projektområde. Fire af de beskrevne hydrologiprojekter indeholder flere delområder, der ligger geografisk tæt på hinanden, men som ikke kan opfattes som én hydrologisk enhed. Det giver sammenlagt 38 områder og delområder. 28 af de i alt 38 områder og delområder er mellem 0,1 og 1,1 ha. Derved vil det samlede areal med vådområder i naturnationalparken efter etablering af de ca. 38 ha udgøre 242 ha, svarende til næsten 19 % af arealet.

Som en del af Natura 2000-handleplanerne har Naturstyrelsen i 2019-2021 ansøgt Gribskov og Hillerød Kommuner om tilladelse til retablering af naturlig hydrologi i naturnationalparken. I juni 2019 blev der søgt om kommunernes tilladelse til etablering af vådområder i hele Gribskov. Da der er tale om et større antal konkrete projekter, har der indledningsvis været dialog med kommunerne om, ansøgningsmateriale, som blev fremsendt opdateret i juni 2021.

Det tilstræbes, at hovedparten af aktiviteten med naturlig hydrologi lægges tidligst muligt i naturnationalparkens etableringsfase. Hovedparten af retableringsprojekterne sker uden forudgående fældning af den eksisterende bevoksning.

Hydrologiprojekterne indeholder grøftelukninger som eneste tiltag til genskabelse af naturlig hydrologi. De fleste af de grøfter og grøftesystemer, der lukkes, er dybe og brede grøfter med en typisk dybde (grøftbund til jordoverflade) ved grøfteudløbet på mellem 70-150 cm. Grøftelukningerne udføres dels som punktlukninger for hver 10 m i grøfteforløbene inde i vådområdet, og dels som solide lukninger ved det aktuelle grøftesystems udløb. Den maksimale vandstandshævning i området vil ske lige omkring grøfteudløbet, der typisk lukkes med et stem eller en proplukning. Effekten og størrelsen af vandstandshævningen i de øvrige dele af projektområderne vil aftage gradvist fra grøfteudløbet og til kanten af projektområdet. Selve tilpropningen af grøfterne sker med det materiale, som gennem mange års oprensning af grøfterne er lagt op på grøftekronen. Arbejdet udføres typisk med en minigraver. Der sker i øvrigt ikke jordbearbejdning eller knusning i forbindelse med retablering af vådområderne. Arbejdet igangsættes, når de fornødne tilladelser er indhentet.

Anlægsarbejdet i de enkelte projektområder har en varighed på 1-3 dage afhængigt af områdets størrelse og jordbundsforhold.

Efter genskabelse af naturlig hydrologi vil det fortsat være nødvendigt at oprense grøfteunderløb under vej og jernbane, ligesom det enkelte steder vil være nødvendigt at oprense eksisterende grøfter af hensyn til vandaflledning fra naboer eller omkring infrastruktur.

4) Udsætning af store planteædende pattedyr

Store dele af Gribskov var græsningsskov i århundreder og blev fra omkring år 1800 (gen)tilplantet; ligesom de mange landbrugsområder, der lå i skoven, også blev tilplantet. I Naturnationalpark Gribskov er græsning et helt centralt forvaltningstiltag, hvilket bl.a. skyldes en betydelig udfordring med tilgroning. Det er Naturstyrelsen vurdering, at selv i de områder af Gribskov, hvor græsningstrykket fra hjortearterne er størst, er græsningstrykket langt fra højt nok til at understøtte en dynamisk vekselvirkning mellem skoven og de lysåbne arealer.

I naturnationalparkens område er det anslået, at der (når hegnet sættes op) vil befinde sig ca. 250 dådyr, 50 sikaer og ca. 100 rådyr inden for hegnet. Denne hjortebestand modsvarer et naturligt græsningstryk på anslået 12-15 kg/ha. Hertil kommer, at der i en årrække har været hegnede folde ved Sandskredssøen og ved Gillelejevej på i alt ca. 50 ha, hvor der har været husdyrgræsning med heste og/eller kreaturer.

Det er målet over en kortere årrække at nå et græsningstryk på ca. 70 kg/ha. Det er et græsningstryk som jf. litteraturen om skovgræsning og rewilding er et ekstensivt græsningstryk. Stude, elge og krondyr udsættes gradvist over 3 år med start fra naturnationalparkens indvielse. Udsætningstidspunktet afhænger af, hvornår alle tilladelser er opnået.

Udsætningen af dyr vil følge den gradvise indfasning. Der henvises bl.a. til projektbeskrivelsen i bilag 2.

5) Etablering af friluftsfaciliteter, herunder stier og veje

Friluftsfaciliteterne omfatter såvel den friluftsmæssige infrastruktur i form af skovveje, skovstier og ridestier, som faciliteter i form af eksempelvis skiltning, parkeringsfaciliteter, toiletter og observationsplatforme mv.

I ankomstområdet foran/uden for indgangene placeres en række faciliteter for brugerne. Der er tale om nye parkeringspladser samt udvidelsen af eksisterende parkeringspladser. Der er søgt om kommunale tilladelser til nyanlæg og udvidelser. På tre parkeringspladser (Gillelejevej, Kildeportvej og ved Kagerup Station) planlægges placeret toiletfaciliteter. Ved de mindre låger/indgange vil der blive opsat kortborde med information om naturnationalparken og adgangsmulighederne (låger, veje mv.). Ved de større indgange vil kortbordene blive suppleret med højskilte med information om området.

Naturstyrelsen oplyser i projektbeskrivelsen, at den nærmere planlægning omkring ankomstarealerne/formidlingen vil ske i samarbejde med Nationalpark Kongernes Nordsjælland, kommunerne og andre større aktører i området, eksempelvis Skovskolen, Parforce Sitemanageren eller andre.

Der findes i dag ca. 54 km bilfaste skovveje i naturnationalparkens område. Skovvejene er ikke åbne for offentlig bil- og motorkørsel, og der er i dag opsat bom eller kæde ved de fleste indkørsler fra offentlig vej. Da behovet for skovveje til skovdrift forsvinder, nedgraderes det eksisterende net af skovveje, så kun knapt halvdelen af skovvejene fortsat vedligeholdes, så de er farbare for nødvendig arbejdskørsel til eksempelvis tilsyn med græsningsdyr, eller hvor skovveje indgår som kulturhistoriske elementer (Parforcejagtveje). Derved overgår ca. 20 km af de eksisterende skovveje fra at være vedligeholdt til (tung) arbejdskørsel til at være stier rettet mod gående og cyklister.

Nedgraderingen sker passivt over en årrække i takt med, at den løbende vedligeholdelse i form af rabatklipping og frirumsbeskæring ophører. Nogle få stræk af de eksisterende skovveje nedlægges aktivt. Ca. 4 km af de nuværende skovveje planlægges nedlagt og fjernet som led i omlægningen af infrastrukturen herunder tilpasninger ift. baneoverskæringer. I forbindelse med nedlæggelsen af veje vil der blive etableret en række nye trampestier, som bl.a. forbinder blinde vejstykker langs hegnet - både inden for hegnet og uden for. De vejstykker, som lukkes, er begrundet bl.a. af trafiksikkerhed (banekrydsninger) og er blandt de eksisterende skovveje, der er mindst brugte af publikum. Nye trampestier etableres som udgangspunkt uden belægning, men enkelte steder med udlægning af stabilgrus (ca. 10 cm). Der vil blive gennemført mekanisk slåning langs stier, grusveje, ridespor og skiløjper for at undgå, at de gror til, og for at sikre fremkommeligheden.

Der findes i dag to observationsplatforme ved Gillelejevej. Disse suppleres med yderligere en lav udsigtsplatform ved Ulvedalene, hvor den placeres i forbindelse med den afmærkede rute.

Det eksisterende ridestinet tilpasses og opdateres i samarbejde med frivillige ridestilaug. Det betyder, at der sikres et sammenhængende ridestinet på ca. 17 km i naturnationalparken, hvilket stort set svarer til omfanget i dag.

Den eneste shelterplads i naturnationalparken ligger i en tidligere råstofgrav ved Multebjerg. Pladsen bibeholdes og skal renoveres.

Parkeringspladserne anlægges ved afgravning af ca. 20 cm overjord og opbygning med bærelag og bundsikring.

Anlæg af friluftsfaciliteter vil ske såvel i periode forud for indvielsen af naturnationalparken som i månederne efter.

Vurdering

Miljøstyrelsen har på baggrund af ansøgningsmaterialet vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet, og derfor ikke kræver udarbejdelse af en miljøvurdering. Dette er uddybet og begrundet nedenfor.

Påvirkninger

Natura 2000 - væsentlighedsvurdering

Naturnationalparken ligger i Natura 2000-område nr. 133, "Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret skov". Natura 2000-området består af habitatområderne nr. H117 "Gribskov", nr. H190 "Esrums Sø, Esrum Å og Snævret Skov" og fuglebeskyttelsesområde nr. F108 "Gribskov".

Etablering af en naturnationalpark omfatter aktiviteter som etablering af hegn, helårsgræsning, ændret forvaltningspraksis med henblik på en mere naturunderstøttende forvaltning (udlæg af urørt skov), genopretning af naturlig hydrologi og mindre ændringer af friluftsfaciliteter (omlægning og sammenbinding af stiforløb, udlæg af få nye parkeringspladser m.v.).

Det er på baggrund af naturnationalparkens placering inden for Natura 2000-området vurderet, at en væsentlig påvirkning af H190 (Esrums Sø) kan udelukkes, da projektet ikke indeholder tiltag, der kan påvirke naturtyper og arter over større afstande; f.eks. i form af øget næringsstofudledning eller ændringer i evt. vandudveksling mellem naturnationalparken og H190.

Naturstyrelsen har i sin ansøgning lavet en beskrivelse og vurdering af alle projektets delelementer og dets potentielle påvirkning på alle naturtyper og arter, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Disse aktiviteter er vurderet ud fra deres mulige påvirkning i henholdsvis anlægs- og driftsfasen for naturnationalparken, hvor denne opdeling er relevant.

Naturstyrelsen har i væsentlighedsvurderingen identificeret de forskellige delelementer af projektet, som vurderes at kunne forårsage følgende potentielle påvirkninger:

- Forstyrrelse og arealinddragelse ved hegning.

- Barrierevirkning for dyr og planters spredning.
- Habitataendring i forbindelse med genskabelse af naturlig hydrologi.
- Habitataendring i forbindelse med fældning og veteranisering af træer.
- Udlæg af urørt skov.
- Habitataendring ved etablering af ekstensiv helårsgræsning.
- Arealinddragelse i forbindelse med etablering af nye stier og øvrige rekreative anlæg inden for parken.
- Forstyrrelse fra øget rekreativ aktivitet og trafik.
- Habitataendringer i forbindelse med biodiversitetsindplantninger.
- Forstyrrelse og arealinddragelse fra etablering nye stier og øvrige rekreative anlæg uden for naturnationalparken.

Miljøstyrelsen er enig i de identificerede mulige påvirkninger i anlægsfasen og driftsfasen, som kan grupperes i fem punkter:

- 1) Etablering af hegn omkring naturnationalparken - forstyrrelse af arter og arealinddragelse af habitatnaturtyper ved hegning, samt barrierevirkning for dyr og planter.
- 2) Biodiversitetsfremmende tiltag - habitataendringer i forbindelse med biodiversitetsfremmende tiltag, dvs. indplantninger af hjemmørende blomstrende buske og træer, fældning, veteranisering af træer, bekæmpelse af invasive arter samt udlæg af urørt skov.
- 3) Genopretning af naturlig hydrologi - påvirkning af naturtyper og arter i forbindelse med genskabelse af naturlig hydrologi.
- 4) Udsætning af store planteædende pattedyr - påvirkning af naturtyper og arter ved etablering af ekstensiv helårsgræsning.
- 5) Etablering af friluftsfaciliteter, herunder stier og veje - arealinddragelse og forstyrrelse i forbindelse med etablering af nye stier og øvrige rekreative anlæg for friluftslivet inden for og uden for parken. Dertil en forstyrrelse af arter som følge af øget rekreativ aktivitet, et øget besøgstal og øget trafik.

Begrundelse for projektets delelementer vedr. Natura 2000

- 1) Etablering af hegn omkring naturnationalparken

Naturstyrelsen oplyser, at der er tale om et semipermeabelt hegn, hvilket vil sige, at mange fugle, insekter og mindre pattedyr kan passere frit gennem hegnet. Således vurderer Naturstyrelsen ikke, at der vil være en barriereeffekt på faunas bevægelse ud og ind af naturnationalparken. Dette er med undtagelse af de græssende dyr i naturnationalparken, som ikke vil kunne passere hegnet.

Fri passage af fauna sikres med en maskestørrelse på 5x10 cm, og samtidig er hegnet ikke fastgjort til jordoverfladen. Mindre pattedyr vil derfor kunne grave/skubbe sig under hegnet. Dertil kommer, at der etableres i alt 40 vildtpassager, som skal supplere det førnævnte. Portene placeres i forbindelse med eksisterende og kendte vildtveksler i terrænet. Den endelige placering vil ske så sent i processen som muligt for at sikre placering ved de på etableringstidspunktet mest anvendte veksler.

Hegnet krydser vandløb og grøfter 83 steder. Ved 53 af krydsningerne sker der ingen ændringer af den krydsede grøft, idet krydsningen sker ved en eksisterende

underføring under vej/spor, eller hvor grøften fremadrettet skal fungere som vildtpassage under hegnet i uændret skikkelse (15 steder/krydsninger).

På baggrund af ovenstående vurderer Miljøstyrelsen, at hegnet ikke har en højde, konstruktion eller er bygget af materialer, som virker dominerende eller skræmmende og at hegnet ikke hindrer vildtets frie passage.

Anlægsfasen for etablering af hegn består i rydning af tracéet, samt etablering af hegn. Potentielt vil der kunne ske en inddragelse af habitatnaturtyper og levesteder for arter i forbindelse med rydning og etablering af hegnet, ligesom der vil kunne være forstyrrelse af arter i både anlægsfasen og driftsfasen med vedligeholdelse.

I væsentlighedsvurderingen for Naturnationalpark Gribskov (bilag 3) oplyser Naturstyrelsen, at hegnet passerer flere kortlagte skovhabitattyper. Det er vurderet, at anlægsarbejdet med hegnet ikke vil medføre en inddragelse af skovhabitatnaturtyperne. Dette skyldes, at hegnet primært føres uden om større enkelttræer i traceet, hvor hegnet opføres og hvor det på strækningen af hegnslinjen måtte være nødvendigt at fjerne enkelte større træer, vil dette medføre mindre lysninger uden betydning for, om naturtypen vil kunne kortlægges på arealet igen. Naturtyperne vil således fuldt ud opretholdes på arealet og ligeledes, vil der ikke være en påvirkning af den økologiske funktionalitet for arter i skoven. Naturstyrelsen vurderer derfor samlet set, at der ikke vil være tale om en arealinddragelse af naturtyperne, ligesom yngle og rasteområder for bilag IV-arter heller ikke vil blive fjernet eller påvirket som led i anlægsfasen. Naturstyrelsen har samtidig vurderet, at tilbagevendende vedligeholdelse af hegnet, ikke vil påvirke Natura 2000-områdets arter eller naturtyper væsentligt.

Miljøstyrelsens vurdering

Hegnet passerer gennem eller langs skovhabitattyperne, bøg på muld, bøg på mor, ege-blandskov og skovbevokset tørvemose. Hegnet passerer desuden den lysåbne habitatnaturtype tidvis våd eng (langs kanten) og endvidere passerer hegnet langs kanten af (men ikke igennem) arealer, som er registreret som levested for sortspætte eller rødrygget tornskade.

I væsentlighedsvurderingen for projektet har Naturstyrelsen vurderet påvirkning af hegnet, herunder opsætning og vedligeholdelse, for de enkelte naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget, fredede arter og bilag IV-arter. Det er samlet set vurderet, at opsætning af hegnet og vedligeholdelse af hegnet ikke vil påvirke arter eller naturtyper væsentligt.

Til grund for vurderingen lægges, at:

- Tracéet er placeret sådan i bevoksningerne, at antallet af træer, der skal fældes, er minimeret i størst muligt omfang.
- Etablering af hegnet i anlægsfasen sker uden unødvendig færdsel og i overensstemmelse med gængs praksis med brug af skånsomt maskinel på eller omkring naturtyperne. På et samlet stræk på ca. 1 km vil der her blive anvendt lettere grej og/eller køreplader.
- Anlægsfasen med rydning og opsætning af hegnet udgør en midlertidig og lille forstyrrelse af jordbunden, naturtyper og arter.

- Træerne står ikke tæt i en veludviklet bøgeskovtype hvilket betyder, at der kun er behov for at fjerne få træer på store dele af hegnsstrækningen.
- Hvor hegnet passerer habitatnaturtyper, er der ikke tale om en arealinddragelse af naturtyperne, fordi der, hvor der sker en rydning, ikke vil være tale om fjernelse af træer, som har betydning for naturtypens opretholdelse på arealet og funktionalitet, herunder for iboende arter. Fx efterlades træer med spættehuller eller hulheder (stående) i tracéet.
- Afstanden fra hegnet til følsomme arter er stor og hvor afstanden er kortere fra hegnslinjen til følsomme arter af især fugle, har Naturstyrelsen oplyst, at selve anlægsfasen ikke vil forstyrre fuglene, fordi hegnet opføres langs med eksisterende jernbane, hvorfor fugle med kortere afstand til hegnet ikke vil blive påvirket.
- Arealet hvor hegnpæle nedgraves/sættes er meget begrænset og udgør derfor ikke en væsentlig inddragelse af habitatnaturtypernes areal. Det skønnes, at kun en ganske lille andel af pælene vil skulle graves ned.
- Der vil i forbindelse med rydningen ikke blive fældet træer, som udgør yngle- og rasteområder for arter eller fugle, herunder bilag IV-arter. Fx efterlades træer med spættehuller stående i tracéet.
- Opsætning af BOMA vil overvejende finde sted på allerede eksisterende vej og hvor den lapper ind over kortlagt skovhabitattype vil der ikke ske arealinddragelse eller væsentlig negativ påvirkning af denne.

Miljøstyrelsen er enig i, at hvor opsætning af hegn finder sted i skovhabitatyper, vil der ikke være tale om en arealinddragelse af naturtyperne og at forstyrrelse af arter i driftfasen med vedligeholdelse af hegnet, i videst mulige omfang, er undgået. På baggrund af oplysninger fra Naturstyrelsen, vurderes forstyrrelser i forbindelse med anlægsfasen, herunder opførsel og gravearbejde, at være minimal.

På baggrund af ovenstående samt oplysninger fra Naturstyrelsen om tidspunkt for opsætning af hegn og udformning af dette, vurderer Miljøstyrelsen, at der overordnet ikke vil være en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget i N133 som følge af opsætning og vedligeholdelse af hegn i Naturnationalpark Gribskov, samt opsætning af BOMA i naturnationalparken.

2) Biodiversitetsfremmende tiltag

Indplantning af blomstrende buske og træer

De biodiversitetsfremmende tiltag i Naturnationalpark Gribskov følger Naturstyrelsens retningslinjer for forvaltning af urørt skov. Af væsentlighedsvurderingen fremgår, at alle biodiversitetsindplantninger ligger uden for områder med habitatnatur, hvorfor der ikke vil ske påvirkninger af habitatnaturtyper i forbindelse med disse tiltag.

Samtidig oplyser Naturstyrelsen, at:

- Forstyrrelser som følge af udplantning af træer og buske vil svare til de forstyrrelser, som der er i området i dag i forbindelse med den forstlige drift af skovene. Dette gælder primært arbejdskørsel og maskinkørsel i forbindelse med plantningerne, som svarer til de maskiner, der anvendes i forbindelse med fældning og rydning i skovdriften i dag.

- Biodiversitetsindplantningerne placeres ikke i registrerede levesteder for arter på udpegningsgrundlaget for området, hvorfor en påvirkning heraf kan udelukkes.
- Indplantning af hjemhørende arter af træer og buske finder sted udenfor kortlagte lysåbne habitatnaturtyper.
- Indplantningerne vil ikke have et omfang, hvor de vurderes at påvirke den økologiske funktionalitet af området negativt for arter opført på habitatdirektivets bilag IV, idet indplantningerne finder sted på små arealer, der ikke i dag udgør egnede levesteder for bilag IV-arter.
- Flere af de blomstrende buske vil med deres frugter samtidig tiltrække fugle, der har afgørende betydning for spredning af mange arter i skovbundsfloraen samt planter knyttet til skovbryn m.v.

Ud over indplantning af hjemhørende blomstrende buske og træer består de biodiversitetsfremmende tiltag af strukturfældninger, veteranisering af træer og bekæmpelse af invasive træer. Dertil udlægges områder til urørt skov.

Strukturfældninger, veteranisering af træer og fældning af ikke-hjemhørende arter

Strukturfældningerne har til formål at sikre en mere uensartet bevoksning med træer i forskellige aldre og med flere lysninger. Af væsentlighedsvurderingen fremgår, at strukturfældninger vil fremme skovnaturtypernes strukturudvikling uden at ændre på den grundlæggende bevoksningstype (træart og alder) og at fældningerne vil følge de udstedte retningslinjer fra Miljøministeriet.

Naturstyrelsen vurderer, at strukturfældningerne vil være med til at forbedre flere af de kortlagte strukturparametre for skovhabitattyperne, ligesom flere lysninger, plads til spredning af hjemhørende arter, mere dødt ved, plads til selvforyngelse, levesteder for flere blomstrende urter og dermed flere blomsterressourcer til insekterne vil understøtte biodiversiteten generelt.

Naturstyrelsen oplyser i væsentlighedsvurderingen, at fældningerne ikke ændrer på antallet af store træer i området og at strukturfældningerne fremmer udviklingen af overgangszonerne og på længere sigt sikrer variation mellem mere eller mindre lysåben skov, ligesom der skabes flere lysninger. Ud over disse oplysninger begrundes Naturstyrelsen et fravær af væsentlig påvirkning af naturtyper og arter med følgende:

- Der vil ikke ske rydninger af skovhabitattyper eller i områder med levesteder for arter på udpegningsgrundlaget.
- Ældre bevoksninger med strukturvariation og dødt ved bevares, ligesom gamle lærketræer indblandet i eksempelvis bøgebevoksninger, samt en række særligt gamle og karakterfulde enkeltræer og grupper af douglasgran bevares.
- Strukturfældningerne blive gennemført over 2 vintre/skovningssæsoner, under hensyn til vejrlig, så der undgås skader på jordbunden i forbindelse med kørsel i vådt føre.
- Strukturfældningerne vil kun give en kortvarig forstyrrelse af bevoksningerne i forbindelse med og lige efter fældningsindgrebet.
- De lysbassiner, der etableres, har en størrelse på 0,1-0,5 ha (jf. retningslinjerne for forvaltning af urørt skov).
- Idet der ikke skal hentes træ ud af ældre løvtræbevoksninger

vil omfanget af kørsel i bevoksningerne være begrænset til evt. tilfælde af indtrækning af risikotræer.

Ved veteranisering laves der bevidste skader på stående, levende løvtræer, som skaber mulighed for langsom nedbrydning, og som derved medvirker til at accelerere forekomsten af dødt ved i naturnationalparken. Ved udvælgelsen af træer følges retningslinjerne for forvaltning af urørt skov.

Naturstyrelsen begrundet fravær af væsentlig påvirkning af naturtyper og arter, herunder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter med, at:

- Der ikke foretages veteranisering af træer, som allerede har hulheder, spættehuller og lignende, og som derfor kan være levested for flagermus mv.
- Der er tale om små indgreb, der foretages med motorsav, og som giver en kortvarig (få timer) lokaliseret forstyrrelse.

Udlægning af urørt skov

Naturstyrelsen vurderer, at udlægning af urørt skov vil påvirke alle berørte skovhabitattyper positivt. Vurderingen beror bl.a. på, at udlægning til urørt skov vil betyde et ophør af den kommercielle drift i området. Med tiden vil udlægningen til urørt skov resultere i flere træer med hulheder og råd, flere store og gamle træer, flere lysninger, samt en øget mængde dødt ved i habitatskovetyperne. Dertil vil der på sigt udvikles en mere naturlig hydrologi i områderne som udlægges til urørt skov.

Udlægning af urørt skov forventes desuden at medføre flere egnede yngle- og rasteområder for en række arter i området. Det drejer sig bl.a. om grøn buxbaumia, stor vandsalamander og flere arter af fugle, som vil påvirkes positivt af større heterogenitet, mere stående og liggende dødt ved, flere væltede stammer og store, gamle og krogede træer.

Af væsentlighedsvurderingen fremgår, at de primære levesteder for skæv vindelsnegl vil ikke blive påvirket af udlægning af urørt skov i området. Artens samlede levevilkår vurderes kun at blive påvirket i beskedent omfang.

Naturstyren oplyser samtidig i væsentlighedsvurderingen, at den samlede andel af rødgran i Gribskov, også efter genopretning af naturlig hydrologi i urørt skov, vil være over 30 %. En nyere undersøgelse af sortspætten i Gribskov viser, at skovens naturgrundlag (bevoksninger/træer) ikke udgør en begrænsning for det aktuelle antal af ynglepar af sortspætte, hvorfor arten ikke påvirkes negativt af disse tiltag.

For flagermus vurderer Naturstyrelsen, at udlægning af urørt skov vil føre til et større udbud af levesteder, sammenlignet med den forstlige drevne skov. Dertil vil udlægning til urørt skov medføre et generelt større udbud af fødesøgningsområder og føderessourcer for alle arter af flagermus.

Miljøstyrelsens vurdering

Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at biodiversitetsindplantningerne ikke placeres i registrerede levesteder for arter på udpegningsgrundlaget for området, hvorfor en påvirkning heraf kan udelukkes.

På baggrund af ovenstående og samlet set vurderer Miljøstyrelsen, at indplantning af hjemmehørende blomstrende arter af træer og buske ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området negativt. Miljøstyrelsen vurderer desuden, at indplantninger nær skovhabitatnaturtyper vil bidrage positivt til struktur og funktion af skovhabitattyperne.

Miljøstyrelsen vurderer endvidere, at tiltagene med strukturfældninger, veteranisering af træer, samt bekæmpelse af invasive arter samlet set vil understøtte og øge biodiversiteten i området, herunder bl.a. skovhabitattyper og arter ved at skabe mere uensaldrende bevoksninger, mere dødt ved, flere træer med huller og råd, flere lysninger med skovbryn og ved at give plads til flere blomstrende træer og buske til gavn for insekter og en række arter i området.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen af udlægning af urørt skov, som på sigt vil påvirke flere af skovnaturtypernes strukturparametre, herunder aldersstruktur, mængden af dødt ved, samt antal veterantræer, positivt. Ligeledes vil ophør af skovdrift medføre færre forstyrrelser, ligesom udlægning af urørt skov vil bidrage med en øget biodiversitet, et øget fødegrundlag og flere egnede habitater for en lang række arter og til gavn for mange af fuglene i området.

3) Genopretning af naturlig hydrologi

En væsentlig del af etablering af Naturnationalpark Gribskov består i at sikre genskabelse af en naturlig hydrologi i området. Der er tale om i alt 33 projekter svarende til ca. 38 ha. Ændringer i hydrologien vil ske på baggrund af tilkastning af grøfter. I væsentlighedsvurderingen oplyser Naturstyrelsen, at det er primært vandets hastighed gennem området, der sænkes, og der sker ikke en ændring i vandmængde eller retning på det vand, der strømmer ud fra naturnationalparken eller ned til grundvandet. Generelt vil tilkastning af grøfter lokalt bevirke, at vandet vil strømme gennem området med en større forsinkelse, sammenlignet med i dag. Området vil stedvist blive vådere og stå under vand på visse tidspunkter af året. Ovenstående vil potentielt kunne påvirke skovhabitattyperne i området, da der visse steder er mindre overlap mellem hydrologiprojekterne og kortlagte habitatnaturtyper.

Et begrænset areal af hydrologiprojekterne overlapper med levesteder for arter i området. Det drejer sig om levesteder for rødrygget tornskade, sortspætte, stor vandsalamander, samt klokkefrø.

Af væsentlighedsvurderingen fremgår, at hævet vandspejl i områdetets sønaturtyper i forbindelse med høj vandstand forventes at medføre et øget vandvolumen og en større vandflade og søerne vil i højere grad end før tiltaget komme til at indgå i større sammenhængende vådområder og vanddækkede arealer.

Naturstyrelsen vurderer, at ændringer i hydrologien ikke vil påvirke habitatnaturtyper eller arter væsentligt.

Vurderingen begrundes med, at:

- For flere naturtyper og levesteder gælder det, at der ikke er hydrologisk kontakt til områderne hvor der genskabes naturlig hydrologi, hvorved en påvirkning kan udelukkes.
- For flere naturtyper gælder det, at topografien bevirker, at vandet strømmer fra naturtypen til projektområdet, hvorved en påvirkning kan udelukkes.
- Genskabelse af naturlig hydrologi vurderes at have lokale effekter i de områder, hvor den mere naturlige hydrologi genskabes.
- Ændret vandvolumen og opholdstid af vandet i områdets habitatsøer vil ikke ændre eller forringe vandkvaliteten.
- Tiltagene vil ikke medføre grænseoverskridende påvirkninger, som f.eks. øget kvælstofnedfald, dræning eller andet, der kan påvirke naturtyper på afstand.
- Et større sammenhængende vådområde gør nuværende mindre søer og deres omgivelser bedre egnet som levested for bl.a. padder og insekter og øger robustheden over for eksempelvis klimatiske påvirkninger.
- Ved at genskabe naturlig hydrologi skabes der iltfrie forhold i de områder, hvor vandstanden hæves. Det vil medføre en tilbageholdelse af næringsstoffer, en forøget denitrifikation og en reduceret udledning af opløst jern (reduceret potentiel okkerdannelse), hvilket potentielt kan betyde en mindre belastning af søer.
- Ændringen vil ikke påvirke afstrømningen til eller vandstanden i de vandløb, der ligger uden for naturnationalparken, da det primært er vandets hastighed gennem området, der sænkes, og der ikke sker ændring i vandmængde eller retning på det vand, der strømmer ud fra naturnationalparken.
- Sammenlignet med den totale længde af grøfter i naturnationalparken og den samlede længde af vandløb i Natura 2000-området, hvor der findes kortlagte og ikke-kortlagte forekomster af urtebræmmer (6430), vil det være en uvæsentlig andel af en udbredt naturtype, der evt. forsvinder.
- Da naturtypen forekommer på gradienten fra fugtigt til meget vådt med konstant vandmættet jord og i nogle tilfælde med åbent vandspejl, vil en øget fugtighed ikke forringe områderne for naturtypen, men vil betyde forbedrede forhold for naturtypen elle- og askeskov. Forekomsterne af elle- og askeskov, som potentielt påvirkes af et af de 33 hydrologiprojekter, ligger højere (2-3 m) i terræn end området, hvor der lukkes grøfter. Det samme er tilfældet for en enkelt forekomst af skovbevokset tørvemose.
- De levesteder af grøn buxbaumia, som berøres af hydrologiprojekter, er beliggende på højbundsjord på hhv. en gravhøj på en skråning og på vejskråninger. Levestederne vil derfor ikke blive påvirket.
- Der kan i kraft af en langsommere afstrømning og en generel hævn i vandstanden ske en øgning i vandvolumenet i eksisterende brunvandets sø som er registreret som levested for stor kærguldsmed. Dette vil ikke betyde, at vandkvaliteten ændres, idet der blot er tale om, at vandets opholdstid evt. øges en smule.
- Skæv vindelsnegl kan potentielt være i områder som berøres af hydrologiprojekter. Arten er dog ikke registreret inden for naturnationalparkens afgrænsning. Den er samtidig primært tilknyttet lysåbne fugtige enge, rigkær, overdrev og til både fugtige og tørre arealer.

Effekten af hydrologiprojekterne vurderes at være lokalt begrænset til de områder, hvor tiltagene finder sted.

- To vandhuller, registreret som levested for stor vandsalamander, spidssnudet frø og springfrø, kan i meget begrænset omfang blive påvirket af genskabelse af naturlig hydrologi. For vandhullerne ved GR19 vil det medføre, at der sker en øgning af vandvolumenet i de to vandhuller pga. den generelle vandstandshævning i området, samt at afstrømningen fra vandhullerne forsinkes som følge af, at vandet skal sive gennem tørv og jord i stedet for at løbe via grøfterne. Dette vil ikke betyde, at vandkvaliteten i vandhullerne ændres eller forringes, idet der blot er tale om, at vandets opholdstid i vandhullerne forlænges.
- Et levested for plettet rørvagtel og isfugl uden for naturnationalparken kan potentielt påvirkes af ændringer i hydrologien i området, men levestedet er ikke direkte hydrologisk forbundet med hydrologiprojekterne, hvorfor en væsentlig påvirkning af arten kan udelukkes.
- Rødrygget tornskade søger gerne føde i områder, hvor der er gradienter mellem våde og tørre arealer. Selvom genskabelsen af naturlig hydrologi vil ske i eller nær områder med yngleforekomster af arten eller i områder, hvor arten søger føde, vurderes det ikke at en forøgelse af arealet med fugtige til våde områder vil kunne påvirke fødegrundlag og fourageringsmuligheder for arten væsentligt.
- For flagermus gælder, at ændringerne i hydrologien vil kunne påvirke fødesøgningsområder. Projektet vurderes udelukkende at have gavnlige effekter i form af flere åbne vandflader og vådområder, flere fourageringsmuligheder og flere muligheder for rasteområder.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af ovenstående samt oplysninger fra Naturstyrelsen om placering, tidspunkt for anlæggelse, samt udformning af hydrologiprojekterne, at ændringer i hydrologien vil kunne påvirke en række arter og naturtyper i området. Der er tale om både aktuelle og potentielle forekomster af naturtyper og arter. Miljøstyrelsen er enig i, at reetablering af naturlig hydrologi i området vil have en generel positiv effekt for dyre- og plantelivet i området. Vådområderne vil bidrage med flere fourageringsmuligheder for en række arter, flere områder med skovbevokset tørvemose, som potentielt vil kunne udvikle sig til højmoser, et rigere insektliv, flere egnede yngle- og rasteområder for en række arter på udpegningsgrundlaget, fx padder og guldsmede, såvel som arter på habitatdirektivets bilag IV. Miljøstyrelsen er dermed enig i den positive understøttelse af dyre og plantelivet i området, ligesom hydrologiprojekterne vurderes at gavne biodiversiteten og styrke økosystemerne i området, på sigt og generelt.

Det er i både 2. og udkast til 3. generations Natura 2000-plan for området anført, at skovbevokset tørvemose kan nedprioriteres til fordel for højmoser, ligesom det i udkast til 3. generations Natura 2000-planen (2022-2027) er anført, at der skal være plads til en forvaltning som understøtter mere naturlige processer.

Miljøstyrelsen vurderer derfor, at etablering af Gribskov Naturnationalpark, for så vidt angår ændringer i hydrologien, er i overensstemmelse med de retningslinjer og indsatser der fremgår af Natura 2000-planen for N133.

4) Udsætning af store planteædende pattedyr

Udsætning af større planteædende dyr i Naturnationalpark Gribskov vil kunne påvirke udpegningsgrundlaget og bilag IV-arter i området. I væsentlighedsvurderingen er påvirkningen derfor vurderet for alle habitatnaturtyper og en række arter.

Naturstyrelsen vurderer blandt andet, at græsningen med større planteædende dyr potentielt vil kunne påvirke områdets søer ved at de græssende dyr bader, drikker og deponerer gødning i søerne. Græsningen vil desuden kunne påvirke skovhabitattypernes mulighed for selvfornyelse. Naturstyrelsen konkluderer i væsentlighedsvurderingen, at påvirkningen ikke er væsentlig. Derudover vurderer Naturstyrelsen, at der vil være en række positive påvirkninger af både naturtyper og arter i området.

Miljøstyrelsens vurdering

Af væsentlighedsvurderingen fremgår det, at græsningen ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget, fugle eller arter, herunder bilag IV-arter, negativt. Til grund for denne vurdering lægges, at:

- Som regel går dyrene i vandet på bestemte delstrækninger, hvorfor en stor del af bredzonen i søerne ikke eller kun i ringe grad vil blive påvirket af dyrenes tråd og gødning. Dertil er der en række vandhuller i området, som dyrene vil kunne bruge, hvilket vil aflaste de enkelte søer. For flere af søerne i området gælder desuden, at dyrene vil søge adgang via en begrænset, lysåben, del af bredzonen.
- De fleste kokasser afsættes, når koen rejser sig efter hvile eller under vandring på vej til græsningsstedet. Forholdsmæssigt mindre gødning afsættes under selve græsningen, eller mens den hviler. Dette forventes at føre til en netto-fjernelse af næringsstoffer fra de lysåbne områder, herunder søerne.
- Et lavt græsningstryk i naturnationalparken vil medvirke til, at belastningen af de enkelte vandhuller begrænses betragteligt. En evt. optrædning af brinker og vandhuller som levesteder for arter i naturnationalparken, vil være lokal og begrænset. En lav dyretæthed vil ligeledes sikre en fordeling af slitage i bredzonen af søer.
- En række områder i Gribskov afgræsses i dag af islandske heste og gallowaykvæg. Her har et højere græsningstryk end det, der planlægges med i Naturnationalpark Gribskov, ikke forårsaget optrædning af bredzonen omkring søer, hvilket formentligt skyldes, at jordbundsforholdene er tørre og sandede.
- For surt overdrev vurderes, at et højere græsningstryk vil bidrage til at undgå tilgroning, fjerne førmelag og skubbe konkurrenceforholdet fra hurtigt voksende konkurrenceplanter mod mere lavtvoksende og græsningstolerante urter, og derved øge artsdiversiteten og fremme de for naturtypen karakteristiske plantearter. Dyrene vil bidrage til at skabe tråd

og slid, der vil fungere som spiringsbede for forskellige af naturtypens karakteristiske arter og dermed potentielt forbedre både artsindeks og strukturindeks for naturtypen.

- For tidvis våd eng vurderes græsning at have samme effekter som for surt overdrev, men ud over det, vurderes det, at fordi græsningstrykket for området som helhed er lavt, hvilket i sammenhæng med dyrenes mulighed for at færdes på mere tørre arealer vil medføre, at tidvis våd eng kun i ringe omfang udsættes for intensiv optrampning. Her vil det desuden spille positivt ind, at græsningstrykket udgøres af forskellige hjortearter der sammenlignet med kvæget udøver et betragteligt mindre slid pga. deres størrelse og mindre udprægede flokadfærd.
- Det vurderes, at de fleste af de stor pattedyr som udsættes – muligvis med undtagelse af elg, hvis brede klove er tilpasset den våde og bløde bund – undlader at færdes på de centrale dele af hængesækkene, da områdets gyngende, våde og næringsfattige karakter ikke vil tiltrække de tunge græssere. Da græsningstrykket for naturtypen desuden planlægges at være meget lavt, vurderes området kun i ringe grad at blive udsat for optrampning og skader, som potentielt kan følge af en meget intensiv græsning.
- For skovnaturtyperne vurderes det, at der ved stormfald og opvækst af stikkende buske som tjørn, mirabel og slåen vil opstå områder, hvor dyrene ikke vil være i stand til at nå og dermed nedbide træerne indtil de er vokset over dyrenes bidhøjde, hvilket vil sikre naturtypernes mulighed for selvforyngelse i samme omfang som før etablering af naturnationalparken.
- Erfaringer fra Tofte Skov viser, at kvæg ikke bider særligt på bøgen, mens kronstyr bider meget af løv og knopper, der forårsager forbuskning, der blot forsinker bøgens vækst.
- Et lavt græsningstryk vil understøtte skovhabitattypernes mulighed for selvforyngelse.
- Det vurderes, at æren ikke udgør et problem, da denne art trives bedst på muldbund, hvorfor den ikke udgør en negativ påvirkning af bøgeskovtyperne i forbindelse med selvforyngelse.
- Undersøgelser har vist, at græssende dyr primært omfordeler næringsstoffer fra lysåbne områder til deres rastesteder i skovdækkede områder, fortrinsvis arealer med nåleskov. Derfor vurderes det, at naturtypen kun i mindre omfang vil blive beriget af næringsstoffer fra dyrenes efterladenskaber. De skovdækkede områder, hvor dyrene hovedsageligt vil bidrage med tilførsel af næringsstoffer, vil ikke være sårbare over for denne form for påvirkning.
- Egen er særligt udfordret af skyggende træarter, ophør af græsning samt dræning i skovene, der hhv. gør skovene mørkere og giver bøgen en konkurrencefordel. Forstyrrelser, der skaber lyshuller og græsningseffekt i form af at holde skovene mere åbne, understøtter således egens foryngelse. Ligeledes vil genskabelse af naturlig hydrologi potentielt give egen en fordel i konkurrencen fra skygetræer som bøg, da eg trives bedre på våd bund end bøg.
- Da naturtypen forekommer på gradienten fra fugtigt til meget vådt med konstant vandmættet jord og i nogle tilfælde med åbent vandspejl, vil en

øget fugtighed ikke forringe områderne for elle- og askeskov, men vil betyde forbedrede forhold for naturtypen. Forekomsterne af elle- og askeskov er højere (2-3 m) i terræn end området, hvor der lukkes grøfter.

- Et lavt græsningstryk sikrer, at plejen ikke vil beskadige eller påvirke levesteder for arter negativt.
- Da græsningsintensiteten for hele nationalparken holdes lavt, vurderes intensiteten ikke at kunne skade levesteder og -grundlag for skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl i området.
- For sortspætte gælder det, at den forstyrrelse, som græsningen vil forårsage på f.eks. myretuer ikke vil være af et omfang, der vil kunne påvirke føderessourcer og -grundlag for arten væsentligt.

Miljøstyrelsen vurderer, og er enig i, at sikring af en kontinuerlig pleje med græssende kreaturer, elge og hjortevildt vil bidrage til at holde de lysåbne habitatnaturtyper lysåbne og dermed at tilgroning undgås. Dyrene vil desuden kunne hjælpe til med bekæmpelsen af invasive arter. Dertil er det ligeledes Miljøstyrelsens vurdering, at græsningen overordnet set vil skabe en større dynamik og variation i området til gavn for områdets naturtyper, arter og for området som helhed og økosystem. For skovhabitattyperne vurderer Miljøstyrelsen, at de vil være i stand til at selvforynge sig i samme omfang, som før nationalparken etableres. Dette skyldes først og fremmest, at der i området sikres et ekstensivt græsningstryk. Miljøstyrelsen vurderer, at græsningstrykket er en afgørende faktor for, i hvilket omfang græsningen vil understøtte biodiversiteten i området og ligeledes, at en skade på visse, mere følsomme naturtyper, vil kunne undgås, samt at selvforyngelse af fx ege-blandskov er mulig. Miljøstyrelsen er enig i, at det fastsatte ekstensive græsningstryk ikke vil skade naturtyper og arter, herunder fugle og bilag IV-arter i området.

5) Etablering af friluftsfaciliteter, herunder stier og veje

Friluftsfaciliteterne omfatter såvel den friluftsmæssige infrastruktur i form af skovveje, skovstier og ridestier, som faciliteter i form af eksempelvis skiltning, parkeringsfaciliteter, toiletter og observationsplatforme mv.

Af væsentlighedsvurderingen for projektet fremgår, at Naturstyrelsen vurderer, at sikring af eksisterende stier samt konvertering af skovveje til stier samt etablering af nye trampestier ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af de habitatnaturtyper, som stierne passerer igennem. Det samlede antal stier i disse områder, ændrer sig ikke. Det drejer sig om skovhabitattyperne bøg på mor og skovbevokset tørvemose. Områderne rummer desuden leve- og ynglesteder for flere fuglearter på udpegningsgrundlaget. Det vurderes endvidere, at etablering af stier og andre rekreative anlæg ikke vil være af et omfang, der vil kunne påvirke områdets økologiske funktionalitet for arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Der etableres ikke stier, boardwalks eller øvrige rekreative aktiviteter i andre habitatnaturtyper eller nær andre forekomster af yngle- og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, og disse vurderes derfor ikke at blive påvirket i forbindelse hermed.

Miljøstyrelsens vurdering

Det vurderes, at anlæggelse af øvrige friluftsfaciliteter, herunder p-pladser, toiletter, skiltning, opsætning af kortborde m.fl. ikke vil påvirke naturtyper eller

arter i området væsentligt, ligesom et ændret besøgstal og ændret trafik i området heller ikke vil påvirke arter eller naturtyper væsentligt. Vurderingen begrundes med, at:

- En række arter og naturtyper bliver ikke berørt af aktiviteterne som enten har geografisk placering udenfor eller langt væk fra forekomster af naturtyper eller levesteder for arter.
- Flere arter i området vurderes grundet deres biologi og manglende følsomhed overfor ovenstående forstyrrelser ikke at være følsomme over for de forstyrrelser som anlæggelse og vedligeholdelse af friluftsfaciliteter, samt ændret trafik og besøgstal, medfører.
- Stier og vejforløb forløber i kanterne af områder hvor hensynet til græsningsdyrene, sårbar natur og fugle stiller særlige krav til at mindske forstyrrelser.
- I forbindelse med etablering af nye stier kan der potentielt blive behov for rydning af mindre partier af underskov eller fældning af mindre træer. Omfanget heraf vurderes dog at være uvæsentligt i forhold til naturtypens samlede udbredelse i habitatområdet, hvorfor det ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af bøg på mor og skovbevokset tørvemose.
- Det forventes, at faldet i arbejdskørsel inden for naturnationalparken i forbindelse med udlæg af skoven som urørt skov vil modsvare kørsel som resultat af de tilladte handikapkørsler.
- Flere fugle på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er følsomme over for forstyrrelser fra besøgende til fods, cykel eller hest. Det vurderes, at der ikke vil være en væsentlig forstyrrelse af fuglene grundet stor afstand fra stier og rekreative anlæg til kendte yngleforekomster af arter, udlæggelse af forstyrrelsesfrie områder, der kræves tilladelse til afholdelse af større arrangementer og den daglige arbejdskørsel gennem området reduceres kraftigt som følge af udlæg til urørt skov.
- Forstyrrelser fra ændret trafik vurderes ikke at påvirke arter eller naturtyper væsentligt, hvilket skyldes, at der ikke generelt er adgang for kørsel i området med biler og vejene er grusveje, som i sig selv begrænser hastigheden. Der henvises endvidere til trafiksikkerhedsrevisionens anvisninger om skiltning med lav fart på "handicapruten".
- Analyser fra Københavns Universitet viser, at borgerne kun i kort tid (defineret af forskerne som under 10 pct. af besøgstiden) færdedes borte fra vej- og stinettet. Analyserne viser også, at færre og færre borgere bevæger sig uden for veje og stier. Det vurderes derfor, at der ikke vil være forstyrrelser af arterne i området, herunder fuglene, som følge af ændret besøgstal.
- Reduceret kørsel igennem området med levesteder af stor vandsalamander i forhold til i dag vil reducere risikoen for trafikdrab.
- Kørsel inden for afgrænsningen af naturnationalparken vil kun finde sted i dagtimerne, hvilket betyder, at etablering af naturnationalparken med ændret trafik ikke forventes at medføre trafikdrab af flagermus. Samtidig forventes langt de fleste besøgende at færdes i naturnationalparken i dagtimerne, mens besøgende om natten alt overvejende vil passere forbi evt. yngleforekomster og ikke tage længere ophold, hvorfor forstyrrelserne ikke vurderes at påvirke den økologiske funktionalitet for flagermus i området.

Miljøstyrelsen vurderer, at Naturstyrelsen i væsentlighedsvurderingen har vurderet på de, for områdets arter og naturtyper, relevante aspekter af anlægsfase og vedligeholdelse af friluftsfaciliteter, samt den påvirkning disse måtte medføre på arter og naturtyper i området. På baggrund af oplysninger fra Naturstyrelsen, samt på baggrund af ovenstående, vurderes forstyrrelser i forbindelse med anlæggelse af øvrige friluftsfaciliteter, at være minimal.

Konklusion

Miljøstyrelsen har på baggrund af Naturstyrelsens ansøgning foretaget en væsentlighedsvurdering i forhold til en mulig påvirkning af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. På baggrund af de fundne resultater, vurderer Miljøstyrelsen, at naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område ikke påvirkes væsentligt. Dermed vurderer Miljøstyrelsen, at der ikke er behov for at iværksætte en konsekvensvurdering.

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af oplysninger fra Naturstyrelsen om projektets anlæggelse, tidspunkt herfor, samt udformning, at det kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Der er Miljøstyrelsens samlede vurdering, at tiltagene i projektet er i overensstemmelse med bevaringsmålsætningerne anført i både 2. og udkast til 3. generations Natura 2000-plan for området, samt at øvrige arter heller ikke vil blive påvirket i væsentlig omfang, eller med indskrænkning af den økologiske funktionalitet som følge.

Bilag IV-arter

Habitatbekendtgørelsen fastlægger i § 10, stk. 1 og stk. 2 en pligt for myndigheder til at varetage beskyttelseshensyn i forhold til yngle- eller rasteområder for arter på habitatdirektivets bilag IV samt beskyttelsen af planter.

Pligten indebærer, at myndigheden i forbindelse med vedtagelse af planer eller afgørelser i sager skal sikre, at der ikke sker en beskadigelse eller ødelæggelse af yngle – og rasteområder for bilag IV-arter. Samtidig skal myndigheden sikre, at planter på habitatdirektivets bilag IV ikke ødelægges.

Beskyttelsen af bilag IV-arter gælder overalt i landet, dvs. ikke kun indenfor Natura 2000-områderne.

Miljøstyrelsens vurdering

Der er foretaget en vurdering af projektets potentielle påvirkning på bilag IV-arter, der enten kendes fra den kommende naturnationalpark, eller hvor der er/vil komme velegnede levesteder ud fra artens biologiske krav, og arten samtidig er udbredt i den landsdel (spidssnudet frø, springfrø, stor vandsalamander, stor kærguldsmed, grøn mosaikguldsmed, bæver, flagermusarterne vand-, trold-, dværg-, pipistrel-, brun-, syd- og skimmelflagermus samt langøret flagermus).

For alle disse arter vurderes etablering af Naturnationalpark Gribskov og de forskellige delelementer, at områdets økologiske funktionalitet vil kunne

opretholdes. Dette indebærer også, at der ikke vil ske beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for disse arter i deres naturlige udbredelsesområder.

Vurderingen af evt. påvirkning af den økologiske funktionalitet, samt yngle- og rasteområder for bilag IV-arter er indeholdt i væsentlighedsvurderingen for projektet. Sammenfattet beror vurderingen på bl.a. følgende oplysninger:

- For alle kendte og registrerede arter opført på habitatdirektivets bilag IV i området, samt bæver, som ikke er registreret i området, vurderes de aktuelle bestande ikke at blive påvirket af hegnet omkring naturnationalparken, da åbningerne i hegnet og deres placering, giver dyrene mulighed for at passere hegnet.
- Bilag IV-arter findes ikke i eller i nærheden af områder, hvor der planlægges strukturfældninger og rydninger. For flagermus vil arterne dog findes i nærheden, men fældning og rydning, samt veteranisering af træer vil finde sted i dagstimerne og der vil ikke blive fældet eller ryddet træer som er yngle- eller rasteområder.
- To vandhuller registreret som levested for stor vandsalamander, spidssnudet frø og springfrø kan i meget begrænset omfang blive påvirket af genskabelse af naturlig hydrologi. For disse vandhuller vil det medføre, at der sker en øgning af vandvolumenet i de to vandhuller pga. den generelle vandstandshævning i området, samt at afstrømningen fra vandhullerne forsinkes som følge af, at vandet skal sive gennem tørv og jord i stedet for at løbe via grøfterne. Dette vil ikke betyde, at vandkvaliteten i vandhullerne ændres, idet der blot er tale om, at vandets opholdstid i vandhullerne forlænges.
- Et større areal med vanddækkede, våde og fugtige arealer samt områder med stående dødt ved og mere lysåbne forhold vurderes at øge mængden af egnede fødesøgningsområder- og føderessourcerne for de arter af flagermus, som jager over vand.
- Udlægning af urørt skov vil medføre færre forstyrrelser fra skovningsmaskiner og anden arbejdskørsel for Natura 2000-området, levesteder for bilag IV-arter og naturtyper.
- Græsning vurderes at sikre et øget fødegrundlag for en række bilag IV-arter i området, da plejen vil bidrage til at skabe et øget insektliv.
- Optrædning af bredzonen i vandhuller som benyttes af bilag IV-arter, vil ikke finde sted med et lavt græsningstryk og med flere vandhuller, som de græssende dyr kan anvende.
- Etablering af stier og andre rekreative anlæg vil ikke være af et omfang, der vil kunne påvirke områdets økologiske funktionalitet for arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Dette gælder både for færdsel i dagtimerne og om natten.
- Spidssnudet frø, springfrø, markfirben, grøn mosaikguldsmed og bæver, sidstnævnte kan potentielt indvandre til området, vurderes ikke at være sårbare over for den forventede øgede forstyrrelse som følge af ændret trafik og øget besøgstal. Spidssnudet frø og springfrøs ynglevandhuller og deres omgivelser forventes ikke at blive mere forstyrret som følge af øget færdsel i naturnationalparken og således påvirkes områdets økologiske funktionalitet for disse arter.

Ud over arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget og bilag IV-arter er der registreret en række fredede arter af padder, krybdyr, karplanter, dagsommerfugle og fugle i naturnationalparkområdet. Det gælder for alle disse fredede arter, at etablering af Naturnationalpark Gribskov enten vil have en neutral påvirkning af arterne eller – i de fleste tilfælde – en entydig positiv påvirkning, da antallet af levesteder og føderessourcer i området øges i kraft af de tiltag (genskabelse af hydrologi, strukturfældninger og veteranisering, etablering af ekstensiv helårsgræsning og udlæg af urørt skov), der planlægges gennemført.

§ 3 natur

Projektet omfatter flere områder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, navnlig moser, søer, enge og overdrev. Der henvises til væsentlighedsvurderingen oven for ift. tiltagenes overordnede påvirkning af områderne.

For § 3 naturen gælder det, at de hydrologiske ændringer forventes at have en positiv effekt på de våde naturtypers tilstand og udvidelsesmuligheder. Udsætningen af dyr forventes at øge mængden af nicher og forbedre konkurrence forholdende til fordel for de enkelte naturtypers signaturarter for både våde og tørre naturtyper. Hydrologiprojekterne vurderes ikke at påvirke de tørre § 3 naturtyper væsentligt, da de ligger uden for områderne med genoprettet hydrologi.

Hegnet vil passere langs kanten af en lille strækning af overdrev og 300 m af § 3 naturtypen fersk eng samt gennem ca. 960 m mose. I anlægsfasen vil der på en mindre strækning på ca. 1 km, være behov for at benytte køreplader eller lettere grej for at minimere påvirkningen af våd natur med blød bund. Forstyrrelse af jordbunden vil være begrænset til selve hegnstraceet, hvor pælene sættes med en afstand på 5 m mellem pælene og vil være kortvarige. Det vurderes ikke, at hegnstrækningen langs eller gennem kortlagt § 3 natur vil medføre væsentlig påvirkning heraf, da der er tale om meget lokal og midlertidig påvirkning, hvor pælene sættes og hvor der sker forstyrrelser ifm. kørsel og udlægning af køreplader.

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af væsentlighedsvurderingen og overstående, at projektet ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger af § 3 natur. Miljøstyrelsen gør opmærksom på at der skal indhentes de fornødne tilladelser og § 3-dispensationer fra relevante myndigheder.

Friluftliv/Menneskers sundhed

Friluftsliv

Bygherre oplyser, at Naturnationalpark Gribskov, ud over biodiversitetsforbedrende tiltag, skal tilføjes nye muligheder for rekreativ udnyttelse af området for borgerne. Der skal etableres nye indgange, veje stier og enkelte faciliteter såsom en observationsplatform og nye parkeringspladser. Faciliteterne skal medvirke til at sikre en sammenhængende infrastruktur for alle gæster i Gribskovskomplekset, dog under hensyn til flora og fauna i området.

Placeringen af indgangspartier, stier og veje skal etableres på en sådan måde, at gæster ledes uden om de sårbare naturområder og levesteder, og dermed minimerer friluftslivets påvirkning af biodiversiteten. Enkelte steder vil der derfor ske lukning

af uhensigtsmæssige stiforløb. Den hidtidige mindre kørsel med slædehunde vil blive flyttet uden for naturnationalparkens område. Den konkrete løsning aftales med de relevante foreninger.

I anlægsfasen vil der arbejdes på P-pladser samt faciliteter og tiltag inde på området. Anlægsarbejdet vil potentielt medføre, at besøgende kortvarigt vil opleve forstyrrelser i færdslen gennem naturnationalparken. Det vurderes dog ikke at være en væsentlig begrænsning af adgangen til området, idet der er tale om kortvarige perioder.

Miljøstyrelsen vurderer, at arbejdet ikke vil have en væsentlig betydning for friluftslivet i anlægsfasen, da der ikke vil være væsentligt ændrede adgangsforhold, og skoven vil stadig kunne benyttes under anlægsfasen.

Det forventes, at der vil ske en stigning i antallet af besøgende med etablering af naturnationalparken, men der er ikke eksakt kendskab til det konkrete antal. Bygherre har oplyst, at der forventes en større stigning indledningsvist, og at erfaringen viser, at antallet af besøgende vil stabilisere sig efterfølgende, dog formentlig på et højere niveau end hidtil. Omfanget af friluftsfaciliteter er tilrettelagt efter et formodet minimumsniveau, dog med flere mindre parkeringspladser, hvilket muliggør en bedre spredning af gæsternes belastning i området. Området vil en gang ugentligt kunne åbnes for kørsel på strækningen fra Kalvehavevej til hovedindgangen ved Kagerup Station. Formålet er at tilgodese gangbesværede og andre med funktionsnedsættelser, der ellers ville have svært ved at komme i skoven. Omfanget af kørslen vil variere afhængig af sæson. Den hidtidige daglige arbejdsstrafik gennem området, vil reduceres kraftigt, som følge af udlæg til urørt skov.

I driftsfasen vil der fortsat blive fældet skov over en årrække, men i meget mindre grad end den hidtidige skovdrift. Driften vil ikke påvirke adgangen til området eller friluftslivet. Ligeledes vil hydrologitiltagene foregå over en periode, hvor områder vil blive vådere dog uden inddragelse af stier. Genopretning af naturlig hydrologi vil i øvrigt ikke påvirke adgangen til friluftslivet i området.

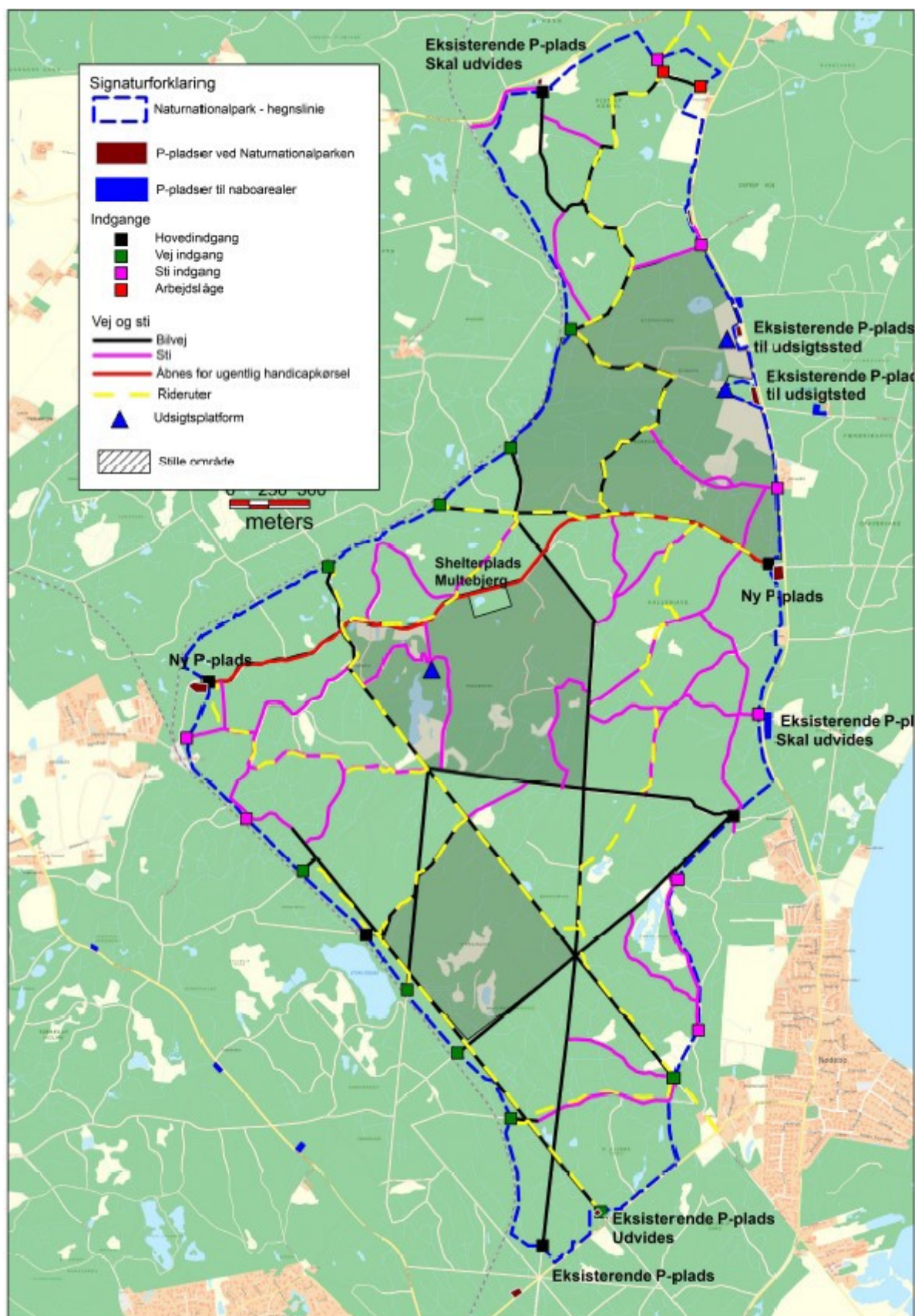
Det fremgår af projektbeskrivelsen, at der anslås at være ca. 250 dådyr, 50 sikaer og ca. 100 rådyr inden for naturnationalparken, når hegnene etableres. Der vil gradvist blive udsat kvæg, elge og kronvildt på området, som led i udførelsen af projektet, og med det formål at forbedre biodiversiteten i området via græsning, se projektbeskrivelsen punkt 4 (Udsætning af store planteædende pattedyr) for uddybende beskrivelse. Naturstyrelsen oplyser, at erfaringerne med hjortevildt og friluftsliv generelt viser, at der opleves ganske få konflikter, selv i Jægersborg Dyrehave. De stude, der udsættes i Naturnationalpark Gribsskov er af en mindre race, som er kendt for at være særligt rolige og meget lidt opsøgende over for mennesker.

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af ovenstående, at udsætningen af dyr ikke vil have væsentlig betydning for muligheden for et aktivt friluftsliv på området.

Der er planlagt 3 store stilleområder i naturnationalparken. Stilleområderne udgør ca. 1/3 af parkens område. Bygherre oplyser, at placering og udstrækning er valgt så den tilgodeser både de græssende dyrs fouragerings- og hvileområde, og den sårbare natur. En betydelig del af de kendte ynglesteder for fiskeørn og en stor del af de

kortlagte levesteder for sortspætte og rødrygget tornskade ligger inde for stilleområderne. Af væsentlighedsvurderingen fremgår også, at Naturstyrelsen ikke har hjemmel til at begrænse adgangen til statsskovene, men at man undtagelsesvis kan afspærre dele af skoven, jf. naturbeskyttelsesloven, hvor helt særlige forhold gør sig gældende. Det skønnes ikke at gøre sig gældende i naturnationalparkens område, under aktuelle forhold, med de aktuelle fuglearter. Bygherre oplyser, at det er intentionen at mindske fladefærdselen via ”nudging”, således at publikum vælger at holde sig til skovveje og stier i yderkanten af stilleområderne.

Miljøstyrelsen vurderer, at projektets tiltag ikke vil have en væsentlig negativ effekt på det potentielle friluftsliv i området, idet adgangen til området - trods opsætning af hegn og nedlæggelse af enkelte stier – opretholdes, og visse af publikumsfaciliteterne som parkeringspladser, etablering af nye veje, stier og udkigstårne og toiletfaciliteter vil blive opgraderet. Miljøstyrelsen vurderer desuden, at hverken genskabelse af vådområder eller udsætning af dyr, vil have nogen væsentlig negativ påvirkning på mulige friluftaktiviteter, idet tiltagene vil medvirke til en øget diversitet i området og gøre det mere attraktivt at færdes i.

Figur 2 - Kort over stier, P-pladser og udkigsplatforme.

Adgangsforhold

Etableringen af Naturnationalpark Gribskov medfører ændrede adgangsforhold til skoven, idet hele området vil blive omkranset af et ydre hegn. Der vil blive etableret indgange hele vejen rundt om naturnationalparken ved størstedelen af de eksisterende skovveje og stier som vist på figur 2. Yderligere vil der, jf. overstående, blive ændret på visse stier og veje, herunder en betydelig del af de eksisterende skovveje samt ridestier. Der vil være 3 større områder, klassificerede som stilleområder, hvor publikum vil blive ledt udenom, via ”nudging”. Formålet er at dyrene har steder med mindre forstyrrelser fra besøgende.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at hegningen af området ikke vil have væsentlig betydning for adgangen eller muligheden for rekreativ udnyttelse af området. Der vil være få nærtboende, der potentielt vil opleve mindre gener, idet afstanden til området vil øges, da de har længere vej til de kommende indgange til skoven end i dag. Miljøstyrelsen vurderer, at det ikke vil være en væsentlig gene, idet der vil blive oprettet mange indgange hvor stier og vejekrydser af hegnet, og at en øget afstand til en indgang derfor vil være minimal.

Støj og gener fra anlægsarbejdet

Projektområdet ligger inden for eksisterende skov og etableres derfor ikke i tæt befolkede område, dog ligger dele af området i en afstand af ca. 300 m. af landsbyen Esbønderup Kohave og som umiddelbar nabo til udkanten af Nødebo (inden for ca. 100 m).

Evt. gener forbundet med anlægsarbejdet vil være af kortvarig karakter og vurderes ikke væsentlige for omkringboende. De planlagte tiltag vil finde sted langt fra nærmeste beboelse og anlægsstøj vil kun forekomme helt lokalt. Den eneste undtagelse til dette vil være arbejdet forbundet med hegningen af området. Arbejdet vil enkelte steder pågå indenfor 300 m fra nærmeste beboelse.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at dette ikke vil være en væsentlig gene for omkringboende, da der kun vil arbejdes kortvarigt samme sted, generelt arbejdes indenfor for normal arbejdstid samt afstanden til nærmeste beboelse.

Projektet vurderes ikke at medføre væsentlige lugtgener for omkringboende, da projektet ikke medfører emissioner andet end alm. udstødning fra maskiner/køretøjer.

På baggrund af ovenstående vurderes projektet samlet set ikke at være til væsentlig gene for befolkningen i området, da det ikke vil medføre væsentlige påvirkninger fra støv, støj eller lys i hverken anlægs- eller driftsfasen.

Overflade- og Grundvand

I det fremsendte materiale og i de foretagne vurderinger har Naturstyrelsen inddraget udkast til Vandområdeplaner 2022-2027.

Grundvand

Jævnfør basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027 ligger hele naturnationalparken inden for såvel terrænnære (1 forekomst), regionale (3

forekomster) og dybe grundvandsforekomster (4 forekomster). For alle grundvandsforekomsterne er miljømålene for såvel kvalitativ og kvantitativ tilstand ”god”. Alle de regionale samt den ene dybe forekomst er i ringe kemisk tilstand. Der er derfor risiko for manglende kvalitativ målopfyldelse i 2027 for disse forekomster. Desuden er den kvantitative tilstand i en af de dybe forekomster i ringe tilstand. Der er derfor risiko for manglende kvantitativ målopfyldelse i 2027 for denne dybe forekomst. Grundvandet i området under naturnationalparken er uden lerdæklag, og er derfor sårbart overfor aktiviteter på overfladen, herunder infiltration af nitrat.

Rydning af skov samt ændring af driftsform til natur- og urørt skov kan medføre større udvaskning af nitrat til grundvandet. Omvendt vil den ændrede driftsform med begrænsning i den årlige hugst samt gennemførsel af hydrologiprojekter, hvor skovbunden i områder gøres mere fugtig, bidrage til at nitratudvaskningen til grundvandet begrænses. Den mere fugtige skovbund vil også bidrage til mere denitrifikation og fiksering af kvælstof, hvilket også vil begrænse udvaskningen af kvælstof. Naturnationalparken er omgivet af større skovarealer hvorfor den atmosfæriske deposition og tilførsel af kvælstof begrænses til de ydre dele, som ikke er omfattet af naturnationalparken. Tilførslen af kvælstof til naturnationalparken fra luften er derfor begrænset.

Det vurderes på grundlag af ovenstående, at nitratudvaskningen til grundvandsforekomsterne på såvel kort som lang sigt er på niveau med eller mindre end den nuværende nitratudvaskning.

Det fremgår af projektet, at genskabelse af naturlig hydrologi sker ved lukning af grøfter så vandets vej gennem vandløb, tørvelag og jord forsinkes. Disse ændringer vil være helt lokalt, hvor grøfterne lukkes og lokalt i områderne opstrøms de lukkede grøfter. Dette vil medføre, at der vil være mere vand samt fugtighed i skovbunden hvilket lokalt og i begrænset omfang vil medføre højere infiltration til grundvandsforekomsterne.

Hydrologiprojekterne, den ændrede driftsform eller rydningen af skov vil således lokalt kunne bidrage til en begrænset højere infiltrationen af grundvand fra overfladen og til grundvandsforekomsterne. Dette vil bidrage positivt til grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand.

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af ovenstående beskrivelser, af aktiviteterne inden for den kommende naturnationalpark ikke vil påvirke grundvandsforekomsternes mulighed for hverken kvalitativt som kvantitativ opnåelse af målopfyldelsen i 2027.

Målsatte søer

Sandskredssøen

Ifølge basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027 er Sandskredssøen det eneste målsatte overfladevand inden for naturnationalparken. Sandskredssøen har en ringe samlet økologisk tilstand, og den kemiske tilstand er ukendt. Miljømålene for søen er, at den skal opnå en god samlet økologisk og kemisk tilstand. Det er beskrevet, at der er risiko for manglende målopfyldelse for samlet økologisk tilstand i vandområdeplanen for 2021-2027, og at målopfyldelsen for kemisk tilstand ikke kan risikovurderes.

Det er oplyst, at området omkring Sandskredssøen i dag indgår i en indhegning på ca. 40-45 ha, der afgræsses af islandske heste og gallowaykvæg. De seneste år har græsningstrykket på arealet omkring Sandskredssøen ligget omkring 80 kg/ha for heste og kvæg alene.

Hvis der lægges det nuværende hjortevildttryk på 10-15 kg/ha oveni, er der i dag et samlet græsningstryk på 90-95 kg/ha. Dette græsningstryk er højere end det, der vil blive fremadrettet, når naturnationalparken etableres, hvor der arbejdes med et maksimalt græsningstryk på 70 kg/ha. Heraf vil størstedelen af dyrene være hjortevildt.

Det fremgår endvidere, at dyrene i årenes løb har græsset omkring søen og helt ned til brinkerne på omkring en tredjedel af søens bredlængde. Der ses nærmest ikke noget optrædning af bredzonen.

Det fremgår af ansøgningen, at på baggrund af det kommende lavere græsningstryk i området omkring Sandskredssøen og det faktum, at dyrene ikke tidligere har medført optrædning af søens bund og bredder, vil etablering af helårsgræsning i naturnationalparken ikke føre til en øget, men derimod en reduceret næringsstofbelastning af Sandskredssøen.

På baggrund af ovenstående oplysninger vurderer Miljøstyrelsen, at idet det planlægges at fastholde et ekstensivt græsningstryk i naturnationalparken i driftsfasen, som er mindre end i den nuværende situation, forventes naturnationalprojektet ikke at ændre negativt på Sandskredssøens mulighed for opnåelse af miljømål om god samlet økologisk og kemisk tilstand, jf. lov om vandplanlægning.

Det vurderes, at hegnopsætning, hydrologiprojekter og udsætningen af dyr i forbindelse med anlægsfasen af naturnationalparken på grund af deres karakter og lokalisering ikke vil ændre på Sandskredssøens mulighed for opnåelse af de foreløbige miljømål om god samlet økologisk og kemisk tilstand.

Store Gribsø

Store Gribsø ligger ca. 40 m fra naturnationalparkens afgrænsning på den anden side af jernbanen, og der ledes vand fra naturnationalparken til området omkring Store Gribsø. Der er således hydrologisk forbindelse mellem Store Gribsø og naturnationalparken, og aktiviteter i naturnationalparken vil potentielt kunne påvirke tilstanden i Store Gribsø.

Jf. basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027 er Store Gribsø er målsat god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Søens samlede økologiske tilstand er moderat, mens den kemiske tilstand er ukendt.

Det fremgår af ansøgningen, at der ikke genskabes naturlig hydrologi i nærheden af eller i oplandet til Store Gribsø, hvorfor søens tilstand ikke påvirkes af genskabelse af hydrologiprojekter. Da etablering af naturnationalparken ikke indeholder andre tiltag, der kan påvirke søen på afstand; f.eks. i form af øget næringsstofudledning eller ændring i vandudveksling, vil aktiviteter i naturnationalparken ikke påvirke Store Gribsøes muligheder for at opnå målopfyldelse.

Da der således ikke er aktiviteter i naturnationalprojektet, der kan påvirke tilstanden i Store Grib sø, vurderer Miljøstyrelsen, at projektet kan gennemføres i overensstemmelse med lov om vandplanlægning.

Esrum Sø

Esrum Sø ligger øst for naturnationalparken og modtager vand fra parkens østlig del.

Jf. basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027 er Esrum Sø målsat god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Søens samlede økologiske tilstand er god, mens den kemiske tilstand er ukendt.

Da der er hydrologisk forbindelse mellem Esrum Sø og naturnationalparken, vil aktiviteter i naturnationalparken potentielt kunne påvirke tilstanden i Esrum Sø.

Af ansøgningen fremgår det, at genskabelse af naturlig hydrologi i form af grøftelukninger og generel hævnning af vandstanden i eksisterende natur- og skovområder i oplandet til søen potentielt kan ændre vandtilførslen til søen og via denitrifikation reducere mængden af kvælstof i det vand, der strømmer til søen.

For Esrum Sø, er det oplyst, at genskabelse af naturlig hydrologi i dele af naturnationalparkens østlige del kan betyde en mindre reduktion i den mængde kvælstof, der ledes ud til søen. Den positive effekt af denitrifikation og reduceret kvælstofudledning forventes dog at være begrænset, da jordbunden i området i forvejen er sandet og næringsfattig og kvælstofudledningen er lav. Tiltaget vil således ikke kunne påvirke Esrum Søes mulighed for at opretholde en god økologisk tilstand.

Samlet konklusion ift. målsatte søer

Da etablering af naturnationalparken ikke indeholder andre tiltag, der kan påvirke søen på afstand; f.eks. i form af øget næringsstofudledning eller ændring i vandudveksling, vil aktiviteter i naturnationalparken ikke påvirke Esrum Søes og øvrige søers muligheder for at opretholde målopfyldelse.

Miljøstyrelsen er enig i Naturstyrelsens vurdering.

Målsatte vandløb

Det målsatte vandløb, Hvidekilde (05861_c), ligger ca. 50 meter nordvest for naturnationalparkens afgrænsning.

Jf. basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027 er Hvidekilde målsat god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Hvidekilde har en samlet økologisk tilstand, der er moderat.

Baseret på topografien i området og det nord-sydgående vandskel gennem Gribskov, anses det for meget sandsynligt, at dele af naturnationalparken afvander til Hvidekilde, og at vandet fra naturnationalparken udgør en stor del af vandføringen i Hvidekilde.

Idet der er hydrologisk kontakt mellem Hvidekilde og naturnationalparken, kan aktiviteter i naturnationalparken potentielt påvirke tilstanden i det målsatte vandløb uden for hegnet.

Det er oplyst, at genskabelse af naturlig hydrologi i oplandet til Hvidekilde vil kunne påvirke den kemiske tilstand i vandløbet, idet der vil ske en tilbageholdelse af næringsstoffer og en reduceret udledning af opløst jern (reduceret potentiel okkerdannelse), hvilket vil betyde en reduceret næringsbelastning af vandløbene. Genskabelse af naturlig hydrologi vurderes af Naturstyrelsen til primært at have lokale effekter i de områder, hvor den mere naturlige hydrologi genskabes. Ændringen er vurderet til, ikke at ville ikke påvirke afstrømningen til eller vandstanden i de vandløb, der ligger uden for naturnationalparken, herunder Hvidekilde, da det primært er vandets hastighed gennem området, der sænkes, og der ikke sker ændring i vandmængde eller retning på det vand, der strømmer ud fra naturnationalparken.

Samlet vurderer Naturstyrelsen, at påvirkningen af genskabelse af hydrologi på vandløb, der ligger nedstrøms hydrologiprojekterne således vil være positive, da de kemiske forhold bliver bedre.

De nærmeste planlagte hydrologiprojekter ligger ca. 800 m hhv. mod ØNØ og SSV fra de tilløb, der fører til Hvidekilde (Figur 4-5). Begge disse områder afgrænses topografisk fra Hvidekilde og afvander ikke umiddelbart til de tilløb, der fører til Hvidekilde, men derimod til vandløb og grøfter mere nordøstligt og sydligt end Hvidekilde. Der vil således ikke ske nogen påvirkning af det målsatte vandløb nær Hvidekilde som følge af genskabelse af naturlig hydrologi, ligesom gennemførelse af hydrologiprojekterne ikke vil have nogen indflydelse på, hvorvidt vandløbet kan opnå målopfyldelse.

Der er ikke tale om, at der med etablering af ekstensiv helårsgræsning tilføres næringsstoffer til naturnationalparken, idet der kun helt undtagelsesvist vil blive tilskudsfodret af hensyn til dyrevelfærden. Et forøget antal dyr i naturnationalparken sammenlignet med den nuværende tilstand vil føre til en større omsætning og omfordeling af kulstof og næringsstoffer inden for det hegnede areal, når de store planteædere spiser et sted og afsætter gødning et andet sted.

Dyrenes tråd i vandløb og langs vandhuller kan medføre mobilisering af næringsstoffer fra sediment og jord, der kan føre til en øget næringspåvirkning og potentielt til dårligere kemiske og økologiske forhold i nedstrøms beliggende vandløb og søer. Næringsberigelse og optrædning kan udgøre en negativ påvirkning, såfremt deponering af gødning og optrædning koncentrerer i områder, der grænser op til sårbare vandområder. Denne problemstilling er først og fremmest relevant for kvæget, der i kraft af deres størrelse og flokadfærd udøver det største slid på bredder, brinker og vådområder og koncentration af gødningsafsætningen i bestemte områder. Der arbejdes hen imod et maksimalt græsningstryk på 70 kg/ha i naturnationalparken (se afsnit 4.6), hvoraf der maksimalt udsættes 50 stude på de 1.300 ha, svarende til 20 kg stud/ha.

Internationale undersøgelser har vist, at kvæg omfordeler næringsstoffer fra foretrukne græsningsarealer til foretrukne hvilepladser, f. eks. fritliggende

bakketoppe og gode læpladser i skovdækkede områder. De fleste kokasser afsættes, når koen rejser sig efter hvile eller under vandring på vej til græsningsstedet. Forholdsmæssigt mindre gødning afsættes under selve græsningen, eller mens den hviler. Dette forventes at føre til en netto-fjernelse af næringsstoffer fra de lysåbne områder, herunder søbredder og langs vandløb (Buttenschøn, 2007). Naturnationalparken rummer mange vådområder, grøfter og vandhuller, der fordeler sig over hele området, og hvor dyrene vil have mulighed for at drikke. Det vil formentlig betyde, at dyrene vil færdes over hele området og således sprede deres påvirkning.

Fra eksisterende græsningsområder med kvæg i Gribskov ser det ikke ud til, at dyrene i videre omfang tramper op langs bredderne af søer/vådområder. I kraft af det store areal, som dyrenes påvirkning vil fordele sig på, samt det lave græsningstryk, vurderes sandsynligheden for, at dyrenes tråd og omfordeling af næringsstoffer i naturnationalparken vil kunne påvirke de vandløb uden for naturnationalparken, der er i hydrologisk forbindelse med dele af naturnationalparken at være meget lille.

Det vurderes således også at være usandsynligt, at etablering af ekstensiv helårsgræsning vil kunne påvirke de økologiske kvalitetselementer eller på nogen måde have indflydelse på vandløbets muligheder for at opnå god økologisk tilstand.

Arealer, Landskab og Oversvømmelsesrisici

Gribskov Kommunes Kommuneplan

I Gribskov Kommunes Kommuneplan 2021-2033 er området nævnt som område med særlige naturbeskyttelses interesser (Natura 2000). Området er en del af naturbeskyttelsesinteresserne, der udgør Grønt Danmarkskort og er en essentiel del af Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Af Gribskov Kommunes Kommuneplan fremgår det desuden at inden for bufferzonen på 300 meter omkring UNESCO verdensarvsarealer skal de værdier, der er knyttet til udpegningsgrundlaget, respekteres. I bufferzonen skal tilgængelighed, indsigt til og udkig fra verdensarvsarealerne prioriteres og bevares. Ny bebyggelse må kun opføres, såfremt det sker på baggrund af visualiseringer, og en konkret planmæssig vurdering kan godtgøre, at indsigten og udsynet til skovene som verdenskulturarv ikke forringes væsentligt. Dele af området er udpeget som kulturhistorisk bevaringsværdi. Projektområdet er udpeget som bevaringsværdigt og større sammenhængende landskab. Flere arealer i naturnationalparken er udpeget som områder, hvor der kan forekomme oversvømmelser.

Hillerød Kommunes Kommuneplan

Af Hillerød Kommunes Kommuneplan fremgår det bl.a. at inden for bufferzonen på 300 meter omkring UNESCO verdensarvsarealer skal de værdier, der er knyttet til udpegningsgrundlaget, respekteres. I bufferzonen skal tilgængelighed, indsigt til og udkig fra verdensarvsarealerne prioriteres og bevares. Ny bebyggelse må kun opføres, såfremt det sker på baggrund af visualiseringer, og en konkret planmæssig vurdering kan godtgøre, at indsigten og udsynet til skovene som verdenskulturarv ikke forringes væsentligt.

En del af det sydlige område er udpeget som af specifik geologisk bevaringsværdi i Hillerød Kommunes Kommuneplan for 2021-2033. Yderligere er dele af området

omfattet af udpegninger som bevaringsværdigt og større sammenhængende landskab samt som områder hvor der kan forekomme oversvømmelser.

For vurderingen af mulige påvirkninger på kulturlandskaber se afsnit om fortidsminder og kulturarv. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at projektet ikke vil medføre en påvirkning på de geologiske bevaringsværdier, idet der ikke sker væsentlige terrænændringer, at dannelsesformer ikke sløres og at tilgængeligheden til området ikke hindres med projektet.

Visuelle påvirkninger af ændret hydrologi, etablering af hegn og øvrige faciliteter

Det fremgår af ansøgningen, at skoven er etableret i et kuperet landskab præget af forskellige tørre naturtyper og områder med fugtige lavninger. Skoven indeholder forskellige typer af skovbevoksninger, som giver forskellige landskabelige og visuelle oplevelser, når man bevæger sig rundt i området. I den sydlige del af skoven træder parforcelandskabet tydeligt frem med de vidtstrakte lige skovveje som tillader lange kig gennem bevoksningen.

Der vil ved projektets udførelse ske en ændring i nogle områder, hvor skoven blandt andet ændrer karakter fra ensartet produktionsskov til en mere varieret skov, herunder vil overgangene mellem forskellige skovbevoksninger og mellem den lukkede skov og de lysåbne områder udviskes. Det sker i takt med udviklingen af naturmæssigt værdifulde overgangszoner mellem de forskellige naturtyper. Dette sker både som følge af fældning, de hydrologiske og biodiversitetsfremmende tiltag samt etablering af græsning og udlæg til urørt skov. Specielt i forhold til de unge rødgransbevoksninger vil der opleves ændringer i variationen mellem tæt skov og lysåben natur. I forhold til fældning af bevoksning vil der være tale om mindre rydninger, som danner lysåbninger på mellem 0,1-0,5 ha i de skovbevoksede arealer. Fældning vil blive gennemført successivt inden for en periode på ca. 2 år. Dette vurderes ikke at medføre en væsentlig negativ landskabelig påvirkning, da der er tale om afgrænsede områder og fordi fældningen vil medvirke til at skabe mere diverse oplevelser i området.

Der vil ikke ske ændringer af topografien i området ud over anlæggelse af enkelte nye grusstier og trampestier, ligesom en større del af de eksisterende veje bliver nedgraderet til stier, og ca. 4 km vej nedlægges helt. De hydrologiske tiltag vil ikke nødvendigvis medføre en visuel ændring af området med det samme, men på sigt kan det betyde, at bevoksningen i visse områder vil blive oversvømmet og med tiden gå til. Landskabets karakter vil langsomt ændres, så de naturlige lavninger tidvist oversvømmes og skaber et mere varieret udtryk, hvilket vurderes at være en positiv påvirkning.

Etablering af dyrehegnet vil bestå af et ca. 2,5 m højt traditionelt trådhegn med stor maskestørrelse. På visse strækninger vil der være behov for fældning af bevoksning i et 4-5 meter bredt bælte, som vil medføre en visuel forandring af skoven, da bæltet skal friholdes for bevoksning af hensyn til den fremtidige vedligeholdelse. Fældning vil dog blive begrænset mest muligt, og hegnet vil som udgangspunkt blive ført uden om større træer og derfor få et let bugtet forløb. Visse steder vil hegnet være synligt også set fra afstand, mens det andre steder med tiden vil være sløret af den omgivende bevoksning. Erfaringer fra lignende hegn viser, at den visuelle påvirkning ikke er væsentlig. Det skyldes, at der er tale om et transparent trådhegn,

der grundet sin udformning ikke syner markant i landskabet eller udgør en visuel barriere.

Desuden skal der etableres en række publikumsfaciliteter i området, såsom p-pladser, en udsigtsplatform, informationstavler og toiletfaciliteter på de tre af parkeringsarealerne ved Gillelejevej, Kildeportvej og ved Kagerup Station. Disse faciliteter vil udgøre et naturligt supplement til det eksisterende øvrige inventar og faciliteter i området. Da der er tale om mindre anlæg og bygninger, som ikke vil være synlige i nævneværdigt omfang blandt andet grundet den omgivende bevoksning, vurderes de ikke at udgøre en væsentlig landskabelig påvirkning.

Det er på baggrund af ovenstående Miljøstyrelsens vurdering, at etableringen af Naturnationalpark Gribskov ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger af den landskabelige værdi i området.

Fortidsminder og kulturarv

Det fremgår af ansøgningen, at der inden for afgrænsningen af naturnationalparken er registreret 33 fredede fortidsminder samt mange kilometer sten- og jorddiger. Fortidsminderne omfatter en række forskellige kategorier f. eks. Borgen ved Buresø, gård/landsbytomter, gravhøje, gravrøser, kulminetomter, stenlægninger, sagn- og mindesten, diger og parforcejagtsystemet (UNESCO udpeget).

Bygherre oplyser, at hegningen af Naturnationalpark Gribskov planlægges, så det i størst mulige grad går uden om kendte fortidsminder. Der vil dog være 4 steder, hvor hegnet passerer inden for beskyttelseslinjen omkring fortidsminder. Naturstyrelsen oplyser, at kommunerne er søgt herom.

Bygherre oplyser, at genskabelsen af den naturlige hydrologi i området vurderes ikke at medføre risiko for fortidsminder eller parforcejagtlandskabet. Dette skyldes at områdets fortidsminder ligger højere i terrænet end den planlagte ændring i hydrologien og at den hævede vandstand og nedlæggelse af veje ikke vil berøre parforcejagtlandskabet. Generelt gælder det, at området historisk set først blev afvandet efter etablering af parforcejagtsystemet og andre fortidsminder, hvorfor disse tidligere har sameksisteret med de naturlige hydrologiske forhold.

Miljøstyrelsen vurderer, at etableringen af Naturnationalparken Gribskov ikke vil medføre en risiko for fortidsminder fordi den genetablerede hydrologi før har sameksisteret med fortidsminderne. Det vurderes at udsætningen af dyr ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på fortidsminderne, da de pga. størrelsen på området vil kunne sprede sig over et stort areal. Det fremgår af loven om naturnationalparker, at Naturstyrelsen skal udføre monitoring. Herudover vurderer Miljøstyrelsen, at projektet ikke vil medføre en påvirkning på de strukturer, som ligger til grund for udpegningen af Parforcejagtlandskabet som UNESCO verdensarvsområde.

Fredninger

Der findes ingen fredninger inden for området. Den tætteste fredning er en arealfredning af Stengården, Bavnebjerg Gård og kirkefredning af Nødebo Kirke, alle ligger ca. 600 m fra hegustraceet.

Miljøstyrelsen vurderer på den baggrund, at projektet ikke vil være i strid med fredningernes formål eller i øvrigt berører de fredede områder.

Bygge/beskyttelseslinjer samt beskyttede diger

Området er præget af forskellige beskyttelseslinjer hhv. søbeskyttelseslinjen ved Store Gribsø og skovbeskyttelseslinjen omkring Gribskov. Hegningen af projektområdet vil krydse igennem søbeskyttelseslinjen og hen over flere diger dog uden at digerne uden at digernes tilstand ændres. Naturstyrelsen oplyser, at der ved hegnskrydsning ikke rammes pæle i dige eller digefod lige som der heller ikke på anden måde sker en tilstandsændring.

Jordforurening og drikkevandsinteresser

Der er ikke registreret kortlagte jordforureninger inden for projektområdet, der heller ikke er omfattet af kommunens områdeklassificering. Det vurderes derfor, at projektet ikke vil medføre mobilisering af jordforurening, der kan påvirke grundvandsforekomster negativt.

Inden for projektområdet findes både områder med særlige drikkevandsinteresser, følsomme indvindingsområder, OSD opland og boringsnære beskyttelsesområder, dog er det vurderet at der ikke er nogen indsats nødvendig.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at projektet ikke vil medføre nogen risiko ifm. områdets drikkevandsinteresser idet arbejdet ikke involverer stoffer e.l. der kan påvirke drikkevandsområderne.

Ressourcer og affald

Håndtering af affald og spildevad

Projektet generer ikke nævneværdigt affald i hverken anlægs- eller driftsfasen. Affald fra gæster i naturnationalparken vil blive opsamlet ved publikumsfaciliteter og bortskaffes i henhold til gældende regler i de kommunale ordninger. Bygherre har supplerende oplyst, at projektet ikke genererer spildevand i anlægsfasen, mens spildevand til toiletfaciliteter vil blive ledt til kloak hvor muligt og ellers afledt til minirensaanlæg, jf. kommunernes anvisninger. Ansøgninger herom skal behandles af kommunerne.

På baggrund af overstående vurderer Miljøstyrelsen, at der ikke vil være en påvirkning forbundet med håndtering af affald og spildevand i nærværende projekt.

Materialer til udførelse af projektet

Til etablering af hegnet vil der blive brugt ca. 20 km semipermeabelt trådhegn af stål, med en maske størrelse på ca. 5x10 cm. Yderligere vil der som stolper blive benyttet afbarkede træpæle af akacie- eller robinietræ (FSC/PEFC certificerede). Træpælene vil have en længde på ca. 4 meter og en diameter på ca. 14-17 cm. Der vil også blive benyttet 25 mindre "porte", der skal tillade passage for lidt større smådyr.

Til etablering af stier, herunder nogle af trampestierne, og nye/udvidelse af parkeringspladser vil der nogle steder blive benyttet stabil grus.

Der vil blive benyttet træ til bygningen af udkigstårne og bænke, jf. miljøkravene til offentlige indkøb.

Projektet vil indebære tilkastning af grøfter og lukning af dræn, hertil vil der blive benyttet jord fra grøftekronen.

Miljøstyrelsen vurderer, at der ikke vil være nogen væsentlig påvirkning forbundet med det oplyste materialeforbrug, idet der er tale om meget begrænsede mængder.

Kumulative påvirkninger

Projektet vurderes ikke at vil medføre kumulative påvirkninger som følge af dets udførelse. Det vurderes, at der ikke vil ske mulige kumulative påvirkninger uden for området som følge af genopretningen af naturlig hydrologi. Miljøstyrelsen har ikke kendskab til projekter af lignende karakter i området, der vil kunne kumulere påvirkninger med etableringen af Naturnationalpark Gribskov.

ESPOO

Miljøstyrelsen vurderer, at projektet vil ikke medføre effekter, der kan være grænseoverskridende og er derfor ikke omfattet af ESPOO konventionen.

Samlet vurdering

Projektet vurderes ikke at påvirke Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag eller bilag IV arter væsentligt. Projektet vil heller ikke påvirke rødlistede eller andre fredede arter negativt.

Der vurderes ikke at ske negative tilstandsændringer i omkringliggende naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som følge af realisering af projektet. Der forventes ikke væsentlige gener for befolkningen i området i hverken anlægs- eller driftsfasen, ligesom projektet ikke generer emission eller udledning af stoffer til luften eller våde recipienter.

De tiltag og publikumsfaciliteter, som skal gennemføres, vurderes ikke at medføre en væsentlig negativ påvirkning af landskab eller kulturhistoriske interesser, idet der er tale om begrænsede anlæg, og projektet samtidig medfører større diversitet i forhold til områdets beplantning og hydrologi.

Det er derfor Miljøstyrelsens vurdering, at det anmeldte projekt ikke er omfattet af krav om miljøvurdering, da det ud fra det oplyste ikke vil kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet.

Høring

Miljøstyrelsen har foretaget en høring af Gribskov og Hillerød Kommuner samt Museum Nordsjælland. Der er også foretaget høring af mulige parter og orientering af foreninger tilknyttet området, hvis kommentarer er indarbejdet i afgørelsen.

Kommunens og andres kommentarer:

Miljøstyrelsen har modtaget høringssvar fra Gribskov Kommune, Hillerød Kommune og to parter. For høringssvar og Naturstyrelsens bemærkninger hertil

henvises der til bilag 5. Herunder er medtaget, de høringssvar der har medført ændringer.

Gribskov Kommune havde følgende bemærkninger der har medført ændringer, med forbehold for at høringssvaret ikke har været politisk behandlet i kommunen:

- Kommunen bemærker at der henvises til rørlægning af 30 vandløbsstrækninger, men at kommunen kun har modtaget ansøgning på i alt 28 stk.

Naturstyrelsen oplyser at der her har været tale om en fejl i det fremsendte materiale og at 28 stk. er det korrekte nummer. Rettelsen er indarbejdet i screeningsafgørelsen.

- Kommunen bemærker, at hegnslinjen også berører overdrevsarealer, foruden de i screeningsafgørelsen nævnte § 3 områder.

Afsnittet er tilrettet så dette er inkluderet.

- Kommunen bemærker at der d. 01. april 2022 blev meldt afslag på Naturstyrelsens ansøgning om landzonetilladelse til etablering af BOMA.

Naturstyrelsen bemærker at denne afgørelse er påklaget og der afventes Planklagenævnets vurdering.

- Kommunen bemærker at det er uklart om hvorvidt beskyttede diger er inkluderet i den basis analyse samt monitorering af fortidsminder i forbindelse med øget besøgstal og udsætningen af dyr. Gribskov Kommune henstiller til at digerne inkluderes heri.

Naturstyrelsen oplyser at digerne allerede er inkluderet i monitoringsprogrammet.

Gribskov Kommune oplyser, at de ikke har kendskab til yderligere forekomster af bilag IV-arter eller natura 2000-naturtyper og arter. Kommunen er heller ikke bekendt med øvrige fredede arter.

Gribskov Kommunes administration er enig i Miljøstyrelsens konklusioner om, at projektet ikke vurderes at kunne påvirke miljøet væsentligt. Administrationens vurdering er baseret på oplysningerne i de modtagne høringsdokumenter, herunder Naturstyrelsens væsentlighedsvurdering og Miljøstyrelsens udkast til screeningsafgørelse.

Hillerød Kommune havde følgende bemærkninger der har medført ændringer, med forbehold for at høringssvaret ikke er politisk behandlet i kommunen:

- Kommunen bemærker at forkert græsningstryk kan skade beskyttede diger, og påpeger at det derfor vil være nødvendigt at inkludere digerne i den løbende monitorering.

Naturstyrelsen oplyser at digerne allerede er inkluderet i monitoringsprogrammet og at Kommunens vurdering tages til efterretning.

Miljøstyrelsen vurderer ikke at det planlagte græsningstryk vil medføre en væsentlig påvirkning af digerne.

- Kommunen oplyser, at der er nævnt på side 15 i afgørelsen og på side 58 i korttekst i væsentlighedsvurderingen, at klokkefrø forekommer i projektområdet. Dette er Kommunen ikke bekendt med.

Naturstyrelsen bemærker at klokkefrø er nævnt i en kortteksten, fordi den er del af betegnelsen for en "samlegruppe" af padder. Naturstyrelsen er heller ikke

bekendt med, at der skulle findes klokkefrø i Nordsjælland eller nationalparkens område.

- Kommunen bemærker, at der skal søges om tilladelse til ny adgang, subsidiært udvidelse af eksisterende adgang, til den offentlige vej, Kildeportvej jf. lov om offentlige veje § 49 i forbindelse med ny parkeringsplads ved kildeportvej/Skelvej.

Ny parkeringsplads ved Kagerup: Adgang sker via den private vej Maglemosevej, som har adgang til Kagerup Stationsvej, som er kommunevej i Gribskov kommune og det må afklares med Gribskov Kommune om eksisterende vejadgang kræver tilladelse.

Naturstyrelsen bemærker, at det er anført, at adgang til parkeringspladsen sker via en privat vej. Naturstyrelsen gør opmærksom på, at det er skovens veje, der i denne forbindelse betragtes som private veje. Der er altså ikke tale om en vej, som tilhører en anden lodsejer. Naturstyrelsen undersøger det af Hillerød Kommune rejste spørgsmål om fornyet tilladelse til tilslutning mellem parkeringsplads og eksisterende vejadgang.

Hillerød Kommune er enig i Miljøstyrelsens vurdering af, at det kan udelukkes at projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke arter og naturtyper på Natura 2000- områdets udpegningsgrundlag, eller bilag IV-arter, væsentligt.

Offentliggørelse

Miljøstyrelsens afgørelse offentliggøres udelukkende digitalt. Materialet kan tilgås på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk. Offentliggørelsen finder sted den 20. maj 2022.

Offentligheden har adgang til sagens øvrige oplysninger med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål af enhver med retlig interesse i sagens udfald samt af landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer, jf. miljøvurderingslovens § 50.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk/. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr, på 900 kr. for private og 1800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Du kan læse mere om gebyrordningen og klage på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>).

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke modtages gennem Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljøstyrelsen, som videregiver anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest fire uger efter offentliggørelsen af afgørelsen dvs. den 17. juni 2022.

Betingelser mens en klage behandles

Klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer noget andet. Det betyder, at du kan handle efter Miljøstyrelsens afgørelse. Udnytter du afgørelsen, indebærer dette ingen begrænsning i klagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve afgørelsen. Hvis nævnet tillægger en klage opsættende virkning, skal du afvente nævnets afgørelse før det anmeldte projekt kan gennemføres, og nævnet kan i den forbindelse påbyde påbegyndte bygge- og anlægsarbejder standset.”

Miljøstyrelsens afgørelse kan indbringes for domstolene inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse, jf. Miljøvurderingslovens § 54. På www.domstol.dk findes vejledning om at anlægge en retssag ved domstolene.

Kopi til:

Gribskov kommune
Hillerød kommune
Museum Nordsjælland
Slots- og Kulturstyrelsen
Mulige parter

Bilag:

Bilag 1: Ansøgning
Bilag 2: Projektbeskrivelse
Bilag 3: Naturstyrelsens væsentlighedsvurdering
Bilag 4: Notat om nitrat
Bilag 5 Behandling af høringssvar, partshøring

Venlig hilsen

Niels Bjørkbom

Kontorchef | Landskab & Skov
+45 23460536 | niebj@mst.dk